

PODKARPACKA
EDUKACJA
KULTUROWA

CENTRUM KULTURALNE
w Przemyślu
Instytucja Kultury Województwa Podkarpackiego

Raport z badań
diagnostycznych
przeprowadzonych
w projekcie
Podkarpacka Edukacja Kulturowa
realizowanym
w ramach programu
Narodowego Centrum Kultury
Bardzo Młoda Kultura
2016-2018

Opracowanie:
dr Wojciech Broszkiewicz
Explicator Research&Consulting
tel. 660 799 470, e-mail: w.broszkiewicz@explicator.pl

Spis treści

Najważniejsze ustalenia badawcze.....	3
1. Edukatorzy i animatorzy kultury z województwa podkarpackiego o swojej działalności – wyniki badań diagnostycznych	5
1.1 Uwagi metodologiczne i organizacja badań diagnostycznych z edukatorami i animatorami kultury w województwie podkarpackim	5
1.2 Struktura badanej zbiorowości animatorów i edukatorów działających w sferze kultury.....	7
1.3 Animacja i edukacja w świetle wyników badań diagnostycznych w edycji BMK w 2017 r.	10
2. Podkarpackie instytucje działające w sferze edukacji i animacji kulturowej – badania diagnostyczne	31
2.1 Uwagi metodologiczne i organizacja badań wśród instytucji działających w sferze edukacji i animacji kulturowej	31
2.2 Struktura badanej zbiorowości (podkarpackie instytucje i organizacje działające w dziedzinie kultury)	32
2.3 Podkarpackie instytucje działające w sferze kultury w świetle badań własnych	33
3. Młodzież aktywnie uczestnicząca w kulturze – wyniki badań jakościowych.....	40
3.1 Uwagi metodologiczne i organizacja badań jakościowych wśród młodzieży aktywnej w sferze kultury.....	40
3.2 Krótka charakterystyka badanych osób	41
3.3 Opinie badanej młodzieży na temat swojej aktywności w sferze kultury	42
Spis tabel i wykresów.....	47

Najważniejsze ustalenia badawcze

Wśród uczestników badań zdecydowaną większość stanowią kobiety i choć z uwagi na specyfikę doboru próby nie można jednoznacznie mówić o reprezentatywności uzyskanych wyników to jednak symptomatyczne wydaje się to, iż działalność w zakresie animacji i edukacji kulturowej jest szczególnie atrakcyjna właśnie dla kobiet. W grę mogą tu wchodzić takie aspekty jak poczucie estetyki, kompetencje komunikacyjne oraz umiejętności organizacyjne. Średnia wieku uczestników badań na Podkarpaciu to ok. 40 lat. Taka liczba lat wskazuje na posiadanie znacznego doświadczenia (zawodowego i życiowego) oraz odpowiedniego zasobu sił witalnych umożliwiających realizację różnorodnych przedsięwzięć animacyjnych i edukacyjnych.

W większości przypadków działania z zakresu animacji i edukacji kulturowej są prowadzone w miejscu zamieszkania, co może świadczyć o tym, że w ich podejmowaniu konieczna jest dobra orientacja w realnych potrzebach społeczności lokalnych. Na Podkarpaciu są to przeważnie miasta, jednakże przy znacznym udziale miejscowości wiejskich. Badani poproszeni o definicję współpracy zwracali uwagę na takie aspekty jak: partnerskie (podmiotowe) relacje (zgodna współpraca) pomiędzy współdziałającymi stronami, tworzenie się więzi społecznych, zaufanie, zrozumienie, wymiana doświadczeń i zasobów, dzielenie się pasją, dążenie do osiągnięcia wspólnego celu, tj. rozwiązań korzystnych dla wszystkich uczestników działania (nie tylko ich beneficjentów, ale także kooperantów, i to nie koniecznie w kontekście materialnym). Takie postrzeganie współpracy wynika najprawdopodobniej z faktu, iż większość działań podejmowanych przez respondentów (na Podkarpaciu i w Polsce) jest realizowana właśnie w kooperacji z różnymi podmiotami, zgodnie z zasadą *razem można więcej*.

Do szczególnie ważnych czynników przyczyniających się do owocnej współpracy – przez badanych z Podkarpacia – zostały zaliczone takie jak: jasno określony cel (przedstawiciele instytucji oświaty oraz reprezentant tzw. innego typu podmiotu) oraz przewidywalność przebiegu współpracy (instytucje kultury). Współdziałanie – zdaniem podkarpackich respondentów – może być natomiast utrudnione głównie przez brak koordynacji i organizacyjny chaos (instytucje oświaty), brak jasno określonego celu współpracy (instytucje kultury) oraz egoizm (inny typ podmiotu).

W kontekście oczekiwanych cech współpracowników nie można mówić o jakichś szczególnych preferencjach. Zauważalne są jedynie słabe sygnały wskazujące na to, że nieco lepiej niż z innymi współpracuje się z osobami znanymi. Jest to o tyle zrozumiałe, że wszelkiego rodzaju działania wymagają przewidywalności współpracowników. Natomiast wspomniany brak jakichś wyrazistych oczekiwań sygnalizuje dużą otwartość na współdziałanie bez względu na płeć, wiek, miejsce zamieszkania, wykształcenie, wykonywaną profesję itd. Jak widać liczą się tu konkretni ludzie, ich kompetencje, zaangażowanie, i chęć osiągnięcia ważnego celu.

Wśród przedstawicieli instytucji oświaty przeważają osoby, dla których działania w zakresie animacji i edukacji kulturowej stanowią centralny punkt ich aktywności zawodowej. Natomiast w przypadku reprezentantów instytucji kultury przedsięwzięcia tego rodzaju są albo podstawowym albo bardzo ważnym aspektem działalności.

Większość badanych – na Podkarpaciu i w Polsce – aktualnie nie przynależy, i nigdy nie należała do żadnego stowarzyszenia, przy czym warto podkreślić, że w przypadku województwa podkarpackiego był to co drugi badany, a ogólnie w Polsce co trzeci. Ponadto deklaracje obecnego przynależenia do tego rodzaju organizacji pojawiały się częściej wśród badanych z Podkarpacia, niż w próbie ogólnopolskiej.

Ogólnie rzecz ujmując można stwierdzić, iż wyniki badań na Podkarpaciu nie odbiegają znacząco do rezultatów badań ogólnopolskich, a występujące ewentualne

różnice mają swoje źródło w specyfice regionu (np. struktura jednostek administracyjnych) albo są wypadkową wymogów związanych z doбором próby (w tym głównie małe liczebności poszczególnych kategorii w próbie badawczej w województwie podkarpackim, która jest jedynie wycinkiem próby ogólnopolskiej).

Jakościowe badania przeprowadzone za pomocą wywiadów IDI z Realizatorami projektów w 2016 r. w ramach Podkarpackiej Edukacji Kulturowej wykazały, że są to osoby bardzo otwarte na współpracę i dzielenie się swoimi cennymi kompetencjami. Są one bardzo komunikatywne i zaangażowane w swoją działalność. Wobec społeczności lokalnej mają oni poczucie swoistej misji, która oznacza aktywizację współobywateli, działanie na rzecz ich rozwoju oraz integracji, a także wzmacnianie poczucia tożsamości. Są to osoby, dla których przedsięwzięcia związane z animacją i edukacją kulturową stanowią istotny element życia zawodowego, ale też osobistego. Nie są to bynajmniej działania przypadkowe, okazjonalne, ani jednorazowe.

Na podstawie badań dotyczących podkarpackich instytucji funkcjonujących w sferze kultury można stwierdzić, że ich głównymi formami działalności są lekcje lub różnego rodzaju zajęcia, imprezy plenerowe, występy zespołów amatorskich oraz warsztaty (przy czym należy tu pamiętać, że taki wynik jest w znacznej mierze rezultatem uzyskanej próby badawczej, w której największy udział miały domy i ośrodki kultury). Natomiast najbardziej oczekiwaną formą wsparcia na jaką wskazano są dotacje z budżetu samorządowego. Jak wynika z uzyskanych danych prawie połowa respondentów posiadała informacje na temat Programu Bardzo Młoda Kultura, przy czym szerzej dotarła ona do podmiotów z większych, niż z mniejszych miast oraz wsi. W tym kontekście najbardziej efektywnym kanałem informacji okazał się Internet. Wśród respondentów, którzy dysponowali wiedzą o Programie BMK prawie połowa aktywnie w nim uczestniczyła (przeważnie w warsztatach). Osoby te zgodziły się co do tego, że Program ten bardzo dobrze odpowiada potrzebom osób i podmiotów działających w sferze animacji i edukacji kulturowej.

Natomiast z wypowiedzi młodzieży, która przejawia dużą i różnorodną aktywność w zakresie kultury, wynika że są to przeważnie osoby bardzo wrażliwe, dla których treści kulturowe stanowią ważny aspekt życia. Młodzież ta jest otwarta na przekazy kulturowe, raczej nie zważając przy tym na ich formę, ale skupiając się na ich przesłaniu. Badani młodzi ludzie najczęściej zdają sobie sprawę z tego, że realizacja ich pasji wymaga wsparcia ze strony innych (a szczególnie osób najbliższych) lub też dużej dozy własnego poświęcenia, wytrwałości i determinacji. Są oni przy tym świadomi różnego rodzaju barier, które utrudniają aktywne uczestnictwo w kulturze.

W ramach prac badawczych zrealizowanych w 2017 r. zaktualizowana została także baza podkarpackich podmiotów, w których zakres działalności wchodzi edukacja i animacja kulturowa tj.: biblioteki, galerie, instytucje muzyczne, kina, kluby, koła, chóry, zespoły, muzea, organizacje pozarządowe, ośrodki, kluby sportowe, ośrodki kultury, szkoły (w tym artystyczne), teatry oraz uczelnie.*

* Dokument przygotowany w wersji elektronicznej.

1. Edukatorzy i animatorzy kultury z województwa podkarpackiego o swojej działalności – wyniki badań diagnostycznych

1.1 Uwagi metodologiczne i organizacja badań diagnostycznych z edukatorami i animatorami kultury w województwie podkarpackim

Problematyka badawcza skupiła się na takich zagadnieniach jak: definiowanie współpracy w ramach działań związanych z edukacją i animacją kulturową; intensywność i uwarunkowania tego rodzaju współpracy, a w tym czynniki jej sprzyjające oraz niesprzyjające; preferowane cechy współpracowników oraz formy współpracy; a także charakterystyka osób działających we wspomnianych obszarach, tj. ich cechy socjodemograficzne, zakres działalności w sferze kultury i miejsce tego rodzaju działań w ramach aktywności zawodowej (przy czym należy tu podkreślić, że na potrzeby badań wymienione tu aspekty zostały sformułowane w odpowiednie pytania badawcze).

Z uwagi na duży zasięg terytorialny badania, które obejmowało całą Polskę, zdecydowano o wyborze **techniki badawczej CAWI** umożliwiającej dotarcie do dużej liczby respondentów znacznie rozproszonych w przestrzeni przy stosunkowo niskich kosztach i relatywnie krótkim czasie realizacji. CAWI (ang. *Computer-Assisted Web Interview*, jest to wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW. Jest to technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Do podstawowych zalet CAWI należą:

- możliwość umieszczania w ankiecie nie tylko pytań tekstowych, ale również elementów graficznych i multimedialnych (filmy wideo, dźwięk);
- relatywnie niski koszt metody w porównaniu z tradycyjnymi wywiadami osobistymi typu PAPI lub telefonicznymi CATI (w tym głównie brak konieczności zatrudniania ankierów);
- możliwość kolportażu bez względu na fizyczne odległości, stąd możliwy jest duży zasięg badań;
- szybki (zwłaszcza w porównaniu do badań typu PAPI) dostęp do uzyskanych danych oraz możliwość szybkiej analizy, ponieważ dane bezpośrednio po uzyskaniu są już w formie elektronicznej;
- brak ryzyka błędu popełnianego przez ankierów (w porównaniu do techniki PAPI oraz CATI), a w tym tzw. efektu ankiera;
- w przypadku zauważenia błędu już po stworzeniu ankiety łatwiej jest go skorygować niż w przypadku klasycznych ankiet papierowych.

Natomiast wśród istotnych wad tej techniki można wymienić takie jak:

- metoda może być stosowana tylko w odniesieniu do respondentów posiadających dostęp do Internetu; ważne jest przy tym, aby dane kontaktowe były aktualne i poprawne;
- brak kontroli nad doбором próby, tj. na tym kto w rzeczywistości wypełnia ankietę (problem z reprezentatywnością uzyskanych wyników); część informacji może wcale nie dotrzeć do respondenta z uwagi działania tzw. „gatekeeper-ów” (np. pracowników sekretariatów, osób w instytucjach i firmach kontrolujących przepływ informacji); uczestnictwo w badaniach można porównywać do tzw. doboru ochotników.

Należy przy tym podkreślić, że nie istnieją idealne techniki badawcze (tzn. pozbawione jakichkolwiek wad), a są jedynie takie, które można określić jako najbardziej adekwatne do założonych celów badań. Oznacza to, że przemawia za nimi bilans korzyści i strat. Świadomość występowania poszczególnych wad umożliwia podejmowanie działań pozwalających niwelować ich negatywne konsekwencje dla badań, a także nakazuje pewną wstrzemięźliwość przy interpretowaniu uzyskanych wyników.

Narzędzie badawcze zastosowane w badaniach zostało opracowane w celu wystandaryzowania danych zebranych we wszystkich województwach w Polsce. Przy czym uwzględniono w nim szereg uwag merytorycznych i technicznych ze strony współpracowników z poszczególnych województw.

Dobór próby określony przez kierownictwo badań w przypadku Podkarpacia zakładał dotarcie do 27 przedstawicieli instytucji oświatowych, 3 reprezentantów instytucji kulturalnych oraz 1 osoby zajmującej się edukacją i animacją kulturową, która nie należała do dwóch poprzednich kategorii respondentów. Badania zostały zrealizowane w przewidzianym terminie – por. Tabela 1.

Tabela 1 Realizacja założonej próby badawczej CAWI według województw i poszczególnych kategorii respondentów (stan na 20.11.2017 r., godz. 10:00)

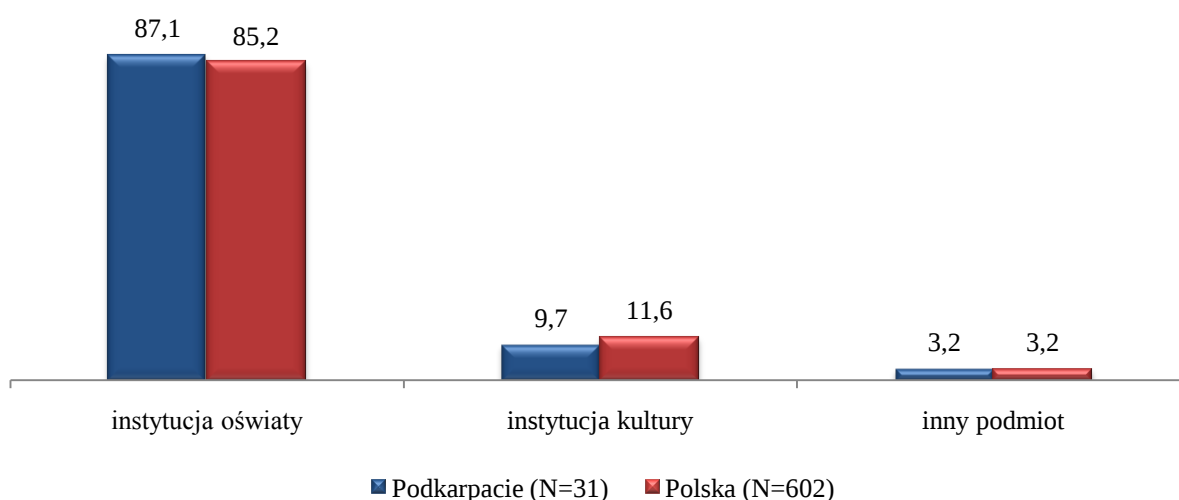
Badania diagnostyczne BMK 2017	Instytucja oświaty	stan na 20.11	realizacja w %	Instytucja kultury	stan na 20.11	realizacja w %	Inny podmiot	stan na 20.11	realizacja w %	Razem	stan na 20.11	realizacja w %
dolnośląskie	39	39	100,0	6	6	100,0	1	1	100,0	46	46	100,0
kujawsko-pomorskie	27	27	100,0	3	3	100,0	1	1	100,0	31	31	100,0
lubelskie	31	15	48,4	3	3	100,0	1	1	100,0	35	19	54,3
lubuskie	12	12	100,0	2	2	100,0	1	1	100,0	15	15	100,0
łódzkie	33	33	100,0	4	4	100,0	1	1	100,0	38	38	100,0
małopolskie	50	50	100,0	7	7	100,0	1	1	100,0	58	58	100,0
mazowieckie	85	85	100,0	13	13	100,0	3	3	100,0	101	101	100,0
opolskie	12	12	100,0	2	2	100,0	1	1	100,0	15	15	100,0
podkarpackie	27	27	100,0	3	3	100,0	1	1	100,0	31	31	100,0
podlaskie	16	16	100,0	2	2	100,0	1	1	100,0	19	19	100,0
pomorskie	33	33	100,0	4	4	100,0	1	1	100,0	38	38	100,0
śląskie	60	60	100,0	9	9	100,0	2	2	100,0	71	71	100,0
świętokrzyskie	15	15	100,0	2	2	100,0	1	1	100,0	18	18	100,0
warmińsko-mazurskie	19	19	100,0	2	2	100,0	1	1	100,0	22	22	100,0
wielkopolskie	49	48	98,0	5	5	100,0	1	1	100,0	55	54	98,2
zachodniopomorskie	22	22	100,0	3	3	100,0	1	1	100,0	26	26	100,0
POLSKA	530	513	96,8	70	70	100,0	19	19	100,0	619	602*	97,3

*W dalszych analizach Pominęto ankietę o ID 54573403 z uwagi na braki danych przekraczające 10% odpowiedzi. Źródło: opracowanie własne na podstawie warunków umowy dotyczącej badań diagnostycznych oraz <https://www.webankieta.pl/user#results/cross-table>

1.2 Struktura badanej zbiorowości animatorów i edukatorów działających w sferze kultury

Zgodnie z wymogami założonej próby w ramach podjętych zabiegów badawczych uzyskano 27 ankiet* wypełnionych przez przedstawicieli instytucji oświaty (przedszkole, szkoła podstawowa, gimnazjum, szkoła ponadgimnazjalna, szkoła policealna, uczelnia), 3 ankiety wypełnione przez przedstawicieli instytucji kultury, biblioteka, muzeum, archiwum itp.) oraz 1 ankietę wypełnioną przez osobę reprezentującą inny typ podmiotu zajmującego się edukacją lub animacją kulturową. Struktura uzyskanej próby odpowiada tej, jaką przewidziano w badaniach ogólnopolskich. Na podstawie względnego wskaźnika podobieństwa struktur** można stwierdzić, iż występuje tu duża zgodność ($Z=0,962$) – por. Wykres 1.

Wykres 1 Rodzaj instytucji reprezentowanych przez uczestników badań diagnostycznych (Dane w %)

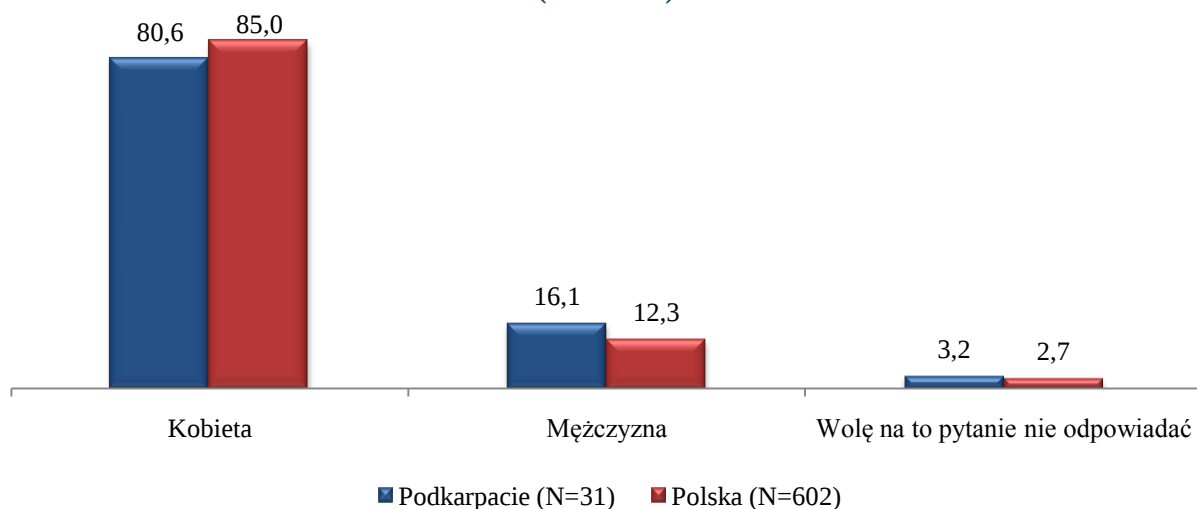
Źródło: badania CAWI w ramach BMK.

Wśród uczestników badań w województwie Podkarpackim zdecydowana większość to kobiety (ok. 81%). Mężczyźni stanowili ok. 16% respondentów. Ponadto ok. 3% badanych odmówiło odpowiedzi na to pytanie. Struktura płci w badaniach ogólnopolskich przedstawia się bardzo podobnie (ok. 85% kobiety, ok. 12% mężczyźni i ok. 3% braku jednoznacznej odpowiedzi), o czym świadczy względny wskaźnik podobieństwa struktur $Z=0,916$ – por. Wykres 2.

* Niewielka liczebność podkarpackiej części próby badawczej sprawia, że prezentacja danych – szczególnie w ich rozbiciu na poszczególne kategorie (np. podmioty biorące udział w badaniu) – jest nieco problematyczna, zwłaszcza, gdy zasadne staje się porównywanie pomiędzy określonymi kategoriami (które to działanie wymaga danych ustrukturalizowanych, tj. przeliczonych na dane wyrażone w procentach). Dlatego też do tego rodzaju porównań, w kontekście ich interpretacji, należy podchodzić z pewną dozą ostrożności.

** Względny wskaźnik podobieństwa struktur obliczany jako suma minimalnych wielkości porównywanych struktur podzielona przez sumę maksymalnych wyników porównywanych struktur. Wskaźnik ten przyjmuje wartości od 0 (brak podobieństwa, całkowita różnica) do 1 (całkowita zgodność struktur - podobieństwo, brak różnic), tym samym wynik bliższy 0 oznacza mniejsze podobieństwo, wynik bliższy 1 większe.

**Wykres 2 Struktura płci uczestników badań diagnostycznych
(Dane w %)**

W badaniach wzięły udział 602 osoby zajmujące się animacją i edukacją kulturową, a w tym 31 z województwa podkarpackiego. Najmłodsza osoba w próbie ogólnopolskiej miała 22 lata, a najstarsza 100 lat. Na Podkarpaciu najmłodszy uczestnik badań był w wieku 28 lat, a najstarszy w wieku 58 lat. Tym samym zróżnicowanie wieku badanych mierzone za pomocą rozstępu wskazuje na dużo większą rozpiętość wieku w próbie ogólnopolskiej ($R=78$) w porównaniu z podkarpacką ($R=30$). Średnia wieku w próbie podkarpackiej (ok. 40 lat) nie różni się istotnie od średniej w próbie ogólnopolskiej (ok. 43 lata)*. Uczestnicy badań ogólnopolskich to najczęściej osoby w wieku 37 lat (w próbie podkarpackiej występowało więcej niż 1 wartość wyróżniająca się liczebnością). Połowa badanych w próbie ogólnopolskiej nie przekroczyła wieku 42 lat, a w przypadku Podkarpacia wieku 39 lat – por. Tabela 2.

Tabela 2 Wiek uczestników badań – statystyki opisowe

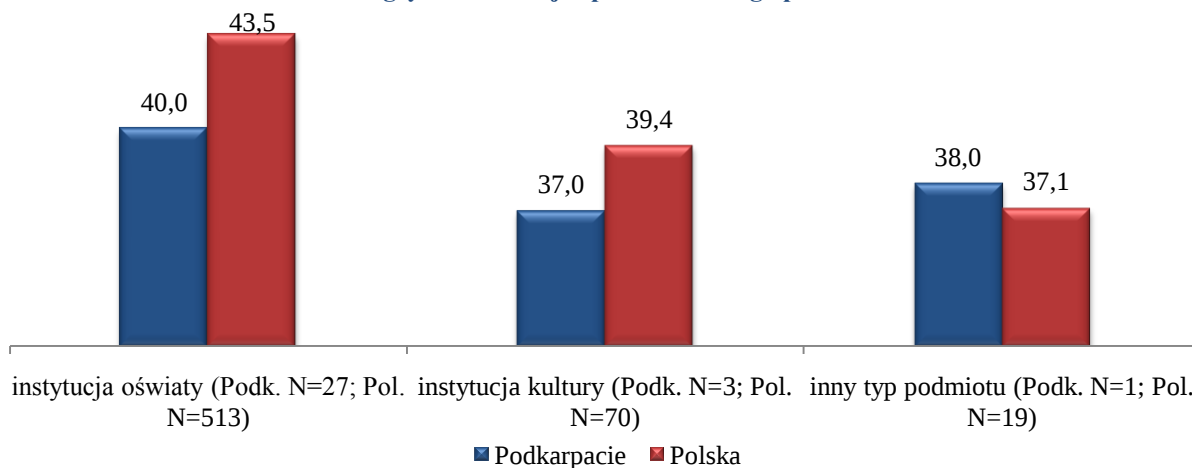
Wiek w latach – statystyki	Podkarpacie	Polska
N	31	602
Średnia	39,97	42,86
Mediana	39,0	42,0
Dominanta	37,0 ^a	37,0
Odchylenie standardowe	7,52	9,77
Wariancja	56,57	95,44
Rozstęp	30	78
Minimum	28	22
Maksimum	58	100

a. Istnieje wiele wartości modalnych. Podano wartość najmniejszą. Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAWI w ramach BMK.

* Wartość wyznaczonej statystyki T-Studenta=1,619; $p=0,106$.

Średnia wieku osób reprezentujących instytucje oświaty na Podkarpaciu jest nieco niższa niż średnia w próbie ogólnopolskiej (odpowiednio ok. 40 lat i ok. 44 lata). Podobne dane uzyskano w przypadku instytucji kultury (średnia w badaniach na Podkarpaciu to ok. 37 lat a w próbie ogólnopolskiej ok. 39 lat). Natomiast osoba będąca przedstawicielem innego typu podmiotu zajmującego się animacją i edukacją kulturową na Podkarpaciu była nieznacznie starsza niż średnia wieku w próbie ogólnopolskiej (odpowiednio 38 lat i ok. 37 lat). Ogólnie można stwierdzić, że struktura wieku w obu próbach jest bardzo podobna – por. Wykres 3.

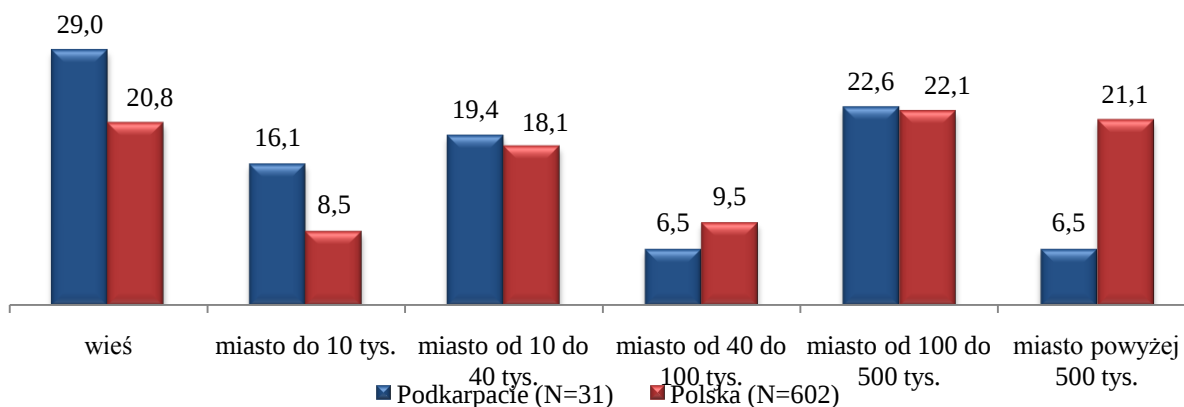
Wykres 3 Średnia wieku uczestników badań diagnostycznych ze względu na rodzaj reprezentowanego podmiotu

Źródło: badania CAWI w ramach BMK.

Wśród uczestników badań na Podkarpaciu największy odsetek stanowiły osoby ze wsi (ok. 29%). W małych miastach (do 10 tys. mieszkańców) zamieszkuje ok. 16%, w miastach od 10 do 40 tys. mieszkańców ok. 19%, w miastach od 40 do 100 tys. mieszkańców ok. 6,5%, w miastach od 100 do 500 tys. mieszkańców ok. 22,6%, w miastach powyżej 500 tys. mieszkańców ok. 6,5% (przy czym należy tu wspomnieć, że największe miasto na Podkarpaciu, tj. stolica województwa – Rzeszów – liczy ok. 186 tys. mieszkańców). Jak widać w przypadku badań na Podkarpaciu ok. 71% osób to mieszkańcy miast, a ok. 29% to mieszkańcy wsi. W przypadku wyników ogólnopolskich mieszkańcy miast stanowią ok. 79%, a mieszkańcy wsi ok. 21%. Pod względem miejsca zamieszkania – biorąc pod uwagę dane szczegółowe – struktura obu prób jest ponadprzeciętnie zbliżona ($Z=0,700$) – por. Wykres 4.

Wykres 4 Miejsce zamieszkania uczestników badań diagnostycznych (Dane w %)

Źródło: badania CAWI w ramach BMK.

1.3 Animacja i edukacja w świetle wyników badań diagnostycznych w edycji BMK w 2017 r.

Pod względem miejsca realizacji większości działań edukacyjnych uczestnicy badań w województwie podkarpackim reprezentujący instytucje oświaty, instytucje kultury oraz inny typ podmiotu w większości skupiali się na miejscu swojego zamieszkania (tj. ok. 56% respondentów z instytucji oświaty oraz wszystkie osoby z placówek kulturalnych oraz przedstawiciel innego podmiotu). W próbie ogólnopolskiej badani ze wszystkich kategorii uwzględnionych podmiotów również w większości przypadku koncentrują swoją aktywność w miejscach swojego zamieszkania (instytucje oświaty ok. 74%, instytucje kultury ok. 67%, inne typy podmiotów ok. 63%). Pomędzy uczestnikami badań na Podkarpaciu i w całej Polsce, którzy reprezentowali instytucje oświaty w kontekście miejsca własnej aktywności występują istotne różnice ($Z=0,685$), które przejawiają się w częściej podejmowanym działaniu poza miejscem zamieszkania przez badanych z Podkarpacia niż ma to miejsce w przypadku wyników ogólnopolskich i odwrotnie, rzadszym w miejscu zamieszkania niż ogółem w Polsce. W pozostałych kategoriach badanych do wyników należy podejść z pewną dozą ostrożności z uwagi na małe liczebności w próbie podkarpackiej. Ogółem podobieństwo pomiędzy badanymi z Podkarpacia i Polski jest pod omawianym względem raczej duże ($Z=0,789$) – por. Tabela 3.

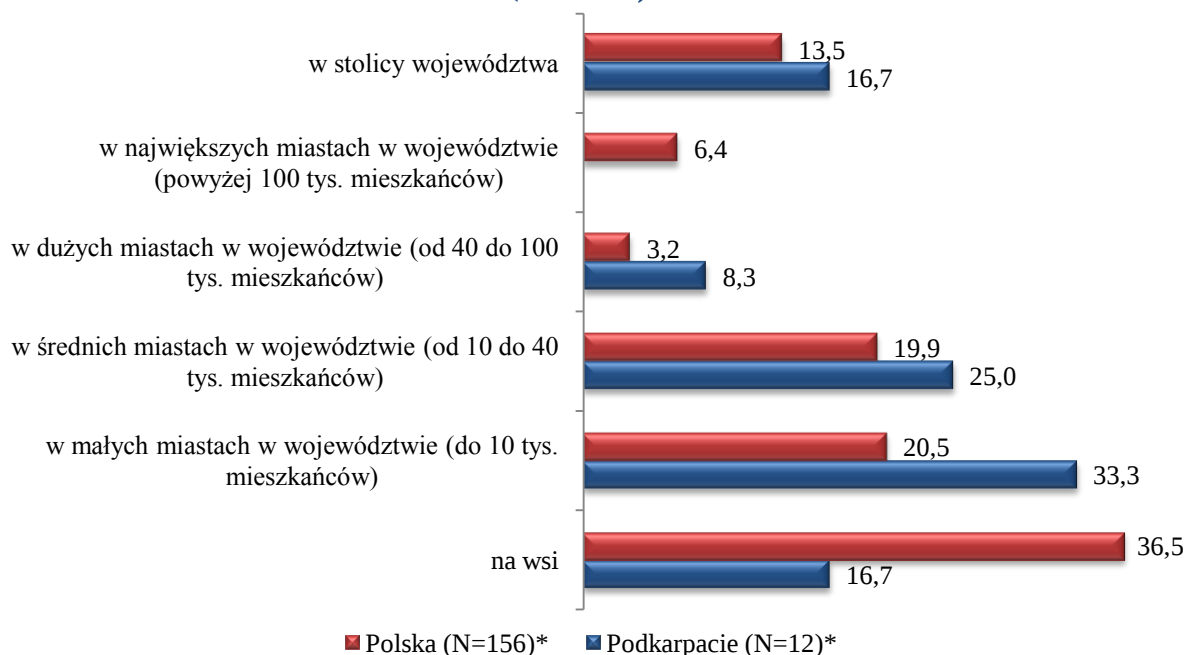
Tabela 3 Miejsce realizacji większości działań edukacyjnych prowadzonych w miejscu zamieszkania przez uczestników badań z województwa podkarpackiego ze względu na rodzaj reprezentowanego podmiotu

Prowadzenie większości działań edukacyjnych w miejscu zamieszkania	instytucja oświaty		instytucja kultury		inny typ podmiotu		Ogółem	
	Podkarpacie (N=27)	Polska (N=513)	Podkarpacie (N=3)	Polska (N=70)	Podkarpacie (N=1)	Polska (N=19)	Podkarpacie (N=31)	Polska (N=602)
tak	55,6	73,7	100,0	67,1	100,0	63,2	61,3	72,6
nie	44,4	25,7	0,0	32,9	0,0	36,8	38,7	26,9
do tej pory nie prowadziłem/am takich działań	0,0	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: badania CAWI w ramach BMK.

Prowadzona działalność z zakresu animacji i edukacji kulturowej w przypadku większości uczestników badań z Podkarpacia skupiają się w małych miastach (do 10 tys. mieszkańców) – ok. 33%. Na wsi działania te prowadziło ok. 17% respondentów z Podkarpacia, w średnich miastach (od 10 do 40 tys. mieszkańców) – ok. 25%, w dużych miastach (od 40 do 100 tys. mieszkańców) – ok. 8%, a w stolicy województwa ok. 17%. W przypadku próby ogólnopolskiej w zdecydowanej większości omawiane działania mają miejsce na terenach wiejskich (ok. 37%). Pod tym względem podobieństwo pomiędzy wynikami na Podkarpaciu i w Polsce jest przeciętne ($Z=0,584$), o czym głównie decydują różnice dotyczące wsi oraz małych miast – por. Wykres 5.

Wykres 5 Zasięg prowadzonych działań edukacyjnych uczestników badań z województwa podkarpackiego wykraczający poza miejsce zamieszkania
(Dane w %)*

* Odpowiadały wyłącznie osoby, które prowadzą działania w zakresie edukacji lub animacji kulturowej poza miejscem zamieszkania. W przypadku Podkarpackia odpowiedzi „w największych miastach...” oraz „w stolicy województwa” są tożsame. Źródło: badania CAWI w ramach BMK.

Definiowanie współpracy – podkarpacki przedstawiciele instytucji oświatowych:

- dojście do celu przez obie strony w uzgodniony lub wypracowany sposób;
- najczęściej uzupełnieniem działań edukacyjnych" lecz traktuje współpracę jako źródło rozrywki dla młodzieży;
- obopólne działanie na korzyść dwóch stron. współpraca jest działaniem przynoszącym rozwój jednostek;
- osoby pracujące w różnych miejscach, niekoniecznie z tej samej branży angażują się w realizację jakiegoś zadania \ działania na rzecz swojej małej ojczyzny. współpraca to też według mnie rozłożenie jakiegoś zadania do wykonania (np. w jednym miejscu;
- polega łączeniu pasji na partnerskich zasadach;
- praca w grupie na rzecz osiągnięcia wspólnego celu,
- realizacja wspólnych projektów,
- rozmowa i podejmowanie działań w celu realizacji zadania lub projektu;
- to zgrany zespół pracowników i dobre porozumienie z pracodawcą;
- uważam, że są to działania, które prowadzi do osiągnięcia wyznaczonych celów. współpraca jest konieczna, aby urozmaicać zajęcia;
- wsparcie;
- wspólna praca ludzi, instytucji nad zadaniem, projektem opierająca się na zasadzie kompromisu w celu zrealizowania wspólnego celu;
- wspólne działanie na rzecz osiągnięcia danego celu;
- współdziałanie w różnych obszarach, wymiana doświadczeń, działanie dla wspólnego dobra;
- współpraca dla mnie to wspólne współdziałanie wielu podmiotów dla wspólnego celu;
- współpraca jest organizowaniem wydarzeń kulturalnych wspólnie z zainteresowanymi osobami;

- współpraca jest wspólnym działaniem pomiędzy osobami lub instytucjami;
- współpraca odbywa się na wielu płaszczyznach poczynając od relacji między środowiskiem animatorów, nauczycielami, skończywszy na ośrodkach kultury. w moim odczuciu jest to stale budowanie relacji między placówkami, a różnego rodzaju stowarzyszeń;
- współpraca to np. praca z instytucjami, grupami lub osobami na rzecz osiągania wspólnych celów, czyli tworzenie więzi wśród członków. a to natomiast zapewnia pozytywne funkcjonowanie pomiędzy instytucjami, grupami czy też osobami;
- współpraca to wspólne działanie osób na rzecz wspólnego dobra, zdolność tworzenia więzi i współdziałania z innymi, umiejętność pracy w grupie na rzecz osiągania wspólnych celów, umiejętność zespołowego wykonywania zadań i wspólnego rozwiązywania;
- współpraca to wspólne działanie w jakimś obszarze, działanie dla osiągnięcia tego samego celu, podejmowanie się wykonania pojedynczych zadań, które w efekcie złożą się na określoną całość;
- współpracę rozumiem jako forma dialogu, dogadywania się między ludźmi;
- wymiana doświadczeń,
- wymiana doświadczeń, wspieraniem się wzajemnie, dążeniem do wspólnego celu po połączeniu sił;
- wzajemna pomoc, zrozumienie i wspólne realizowanie wyznaczonych celów;
- wzajemnym zrozumieniem i wspólne działanie kilku osób mających na celu wykonanie danego zadania;
- zdolność do pracy z inną osobą, aby osiągnąć wspólne cele;
- zdolność tworzenia więzi i współdziałania z innymi, umiejętność pracy w grupie na rzecz osiągania wspólnych celów;
- zespołowe wykonywanie zadań,
- zgodna praca przy realizacji założonego celu.

Definiowanie współpracy – podkarpaccy przedstawiciele instytucji kultury:

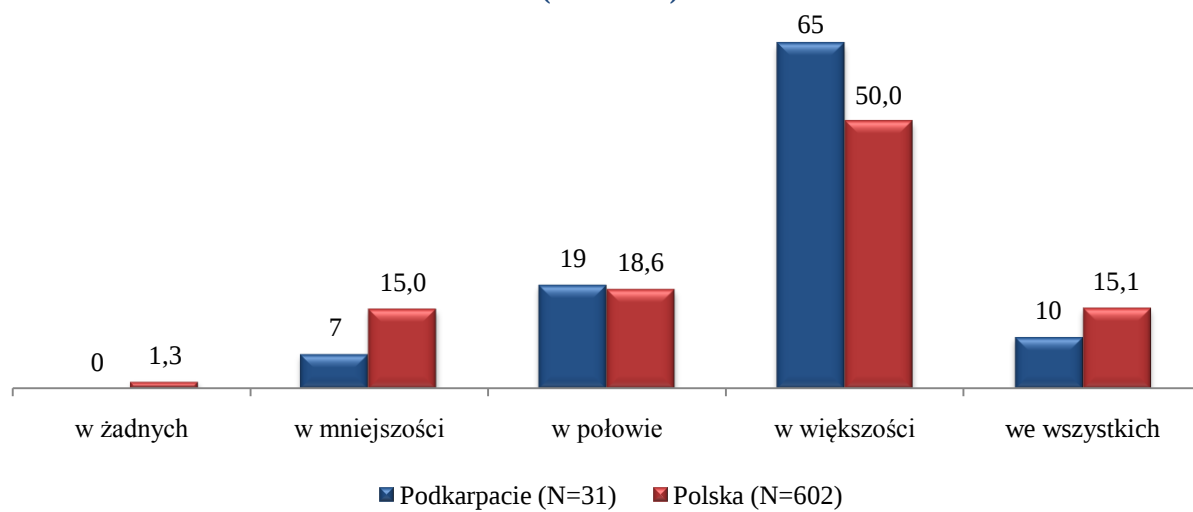
- jest to tworzenie wspólnych rzeczy wspólnie z ludźmi mającymi tę samą pasję; to możliwość współdziałania i wymiany doświadczeń;
- współpraca to umiejętność pracy w grupie, współdziałanie kilku ludzi lub podmiotów na rzecz jednego celu;
- współpraca to umiejętność pracy w zespole, umiejętność słuchania i wypracowania wzajemnych kompromisów dla osiągnięcia wspólnych celów.

Definiowanie współpracy – osoba reprezentująca inny podmiot zajmujący się animacją i edukacją kulturową na Podkarpaciu:

- współpraca to rzecz działań podejmowanych wspólnie razem ze skutkiem korzyści dla wszystkich.

Większość przedsięwzięć z zakresu animacji i edukacji kulturowej przez badanych z Podkarpacia jest podejmowanych w ramach współpracy z innymi podmiotami (ok. 65%). Co piąty uczestnik badań z województwa podkarpackiego przyznał, że taka kooperacja ma miejsce w połowie realizowanych działań, co dziesiąty badany stwierdził, że współpraca taka jest praktykowana w odniesieniu do wszystkich omawianych form aktywności, a ok. 7%, że w przypadku mniejszej ich części. Nie pojawiała się natomiast żadna odpowiedź wskazująca na brak takiego współdziałania. W próbie ogólnopolskiej również przeważały deklaracje podkreślające współpracę w większości podejmowanych działań w sferze animacji i edukacji kulturowej (ok. 50%). Pomiedzy obiema kategoriami badanych występuje relatywnie duże podobieństwo ($Z=0,736$), a o różnicach decydują tu w głównej mierze odpowiedzi wskazujące na większość i mniejszość wspólnych działań – por. Wykres 6.

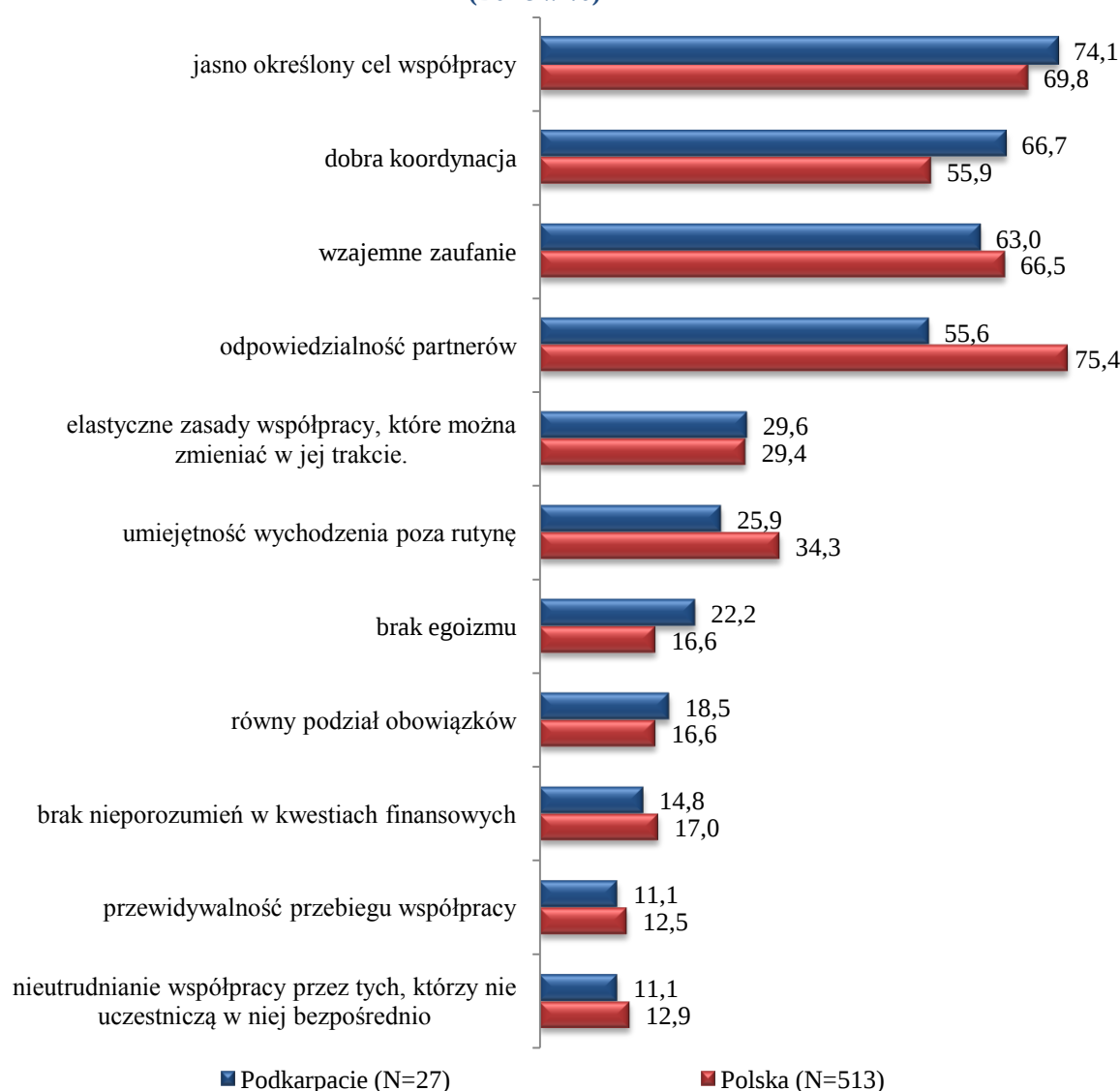
Wykres 6 Ilość przedsięwzięć edukacyjnych lub animacyjnych podejmowanych przez uczestników badań diagnostycznych we współpracy z innymi podmiotami (Dane w %)

Źródło: badania CAWI w ramach BMK.

Wśród uwarunkowań dobrej współpracy w zakresie animacji i edukacji kulturowej uczestnicy badań z Podkarpacia reprezentujący instytucje oświaty wskazywali przeważnie na takie kwestie jak: jasno określony cel współpracy (ok. 74%), dobra koordynacja (ok. 67%), wzajemne zaufanie (ok. 63%) oraz odpowiedzialność partnerów (ok. ok. 56%). Relatywnie rzadko zwracano natomiast uwagę na takie aspekty dobrego współdziałania jak: przewidywalność przebiegu współpracy i nieutrudnianie współpracy przez tych, którzy nie uczestniczą w niej bezpośrednio. Natomiast w badaniach ogólnopolskich na pierwszym miejscu znalazła się odpowiedzialność partnerów (ok. 75%). Jednakże w tym przypadku również często zaznaczano takie odpowiedzi jak: jasno określony cel współpracy (ok. 70%), wzajemne zaufanie (ok. 66%) oraz dobra koordynacja (ok. 56%). Jak widać wyniki badań na Podkarpaciu w znacznej mierze są zgodne z ogólnopolskimi rezultatami – por. Wykres 7.

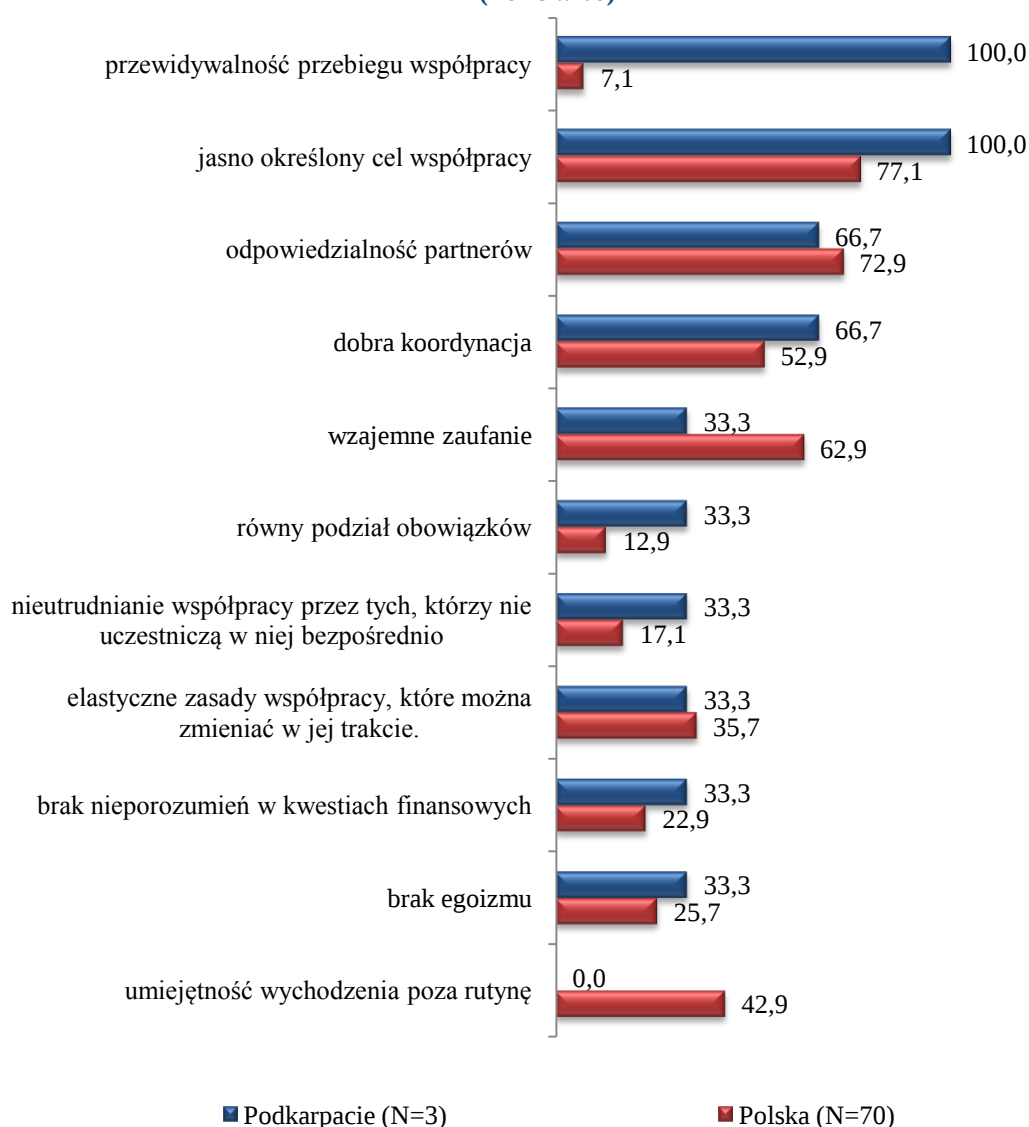
Wykres 7 Uwarunkowania dobrej współpracy z innymi według uczestników badań diagnostycznych reprezentujących instytucje oświaty (Dane w %)*

* Dane nie sumują się do 100% ponieważ respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednej odpowiedzi.
Źródło: badania CAWI w ramach BMK.

Na dobrą współpracę w opinii uczestników badań na Podkarpaciu, którzy reprezentowali instytucje oświatowe w znacznej mierze wpływają takie czynniki jak: przewidywalność oraz jasno określony cel współpracy (na co wskazały wszystkie trzy osoby zakwalifikowane do tej kategorii badanych). W przypadku próby ogólnopolskiej szczególnie podkreślano natomiast jasno określony cel współpracy (ok. 77%), odpowiedzialność partnerów (ok. 73%), wzajemne zaufanie (ok. 63%) oraz dobra koordynacja (ok. 53%). Na uwagę zasłużyła tu także umiejętność wychodzenia poza rutynę (ok. 43%) – por. Wykres 8.

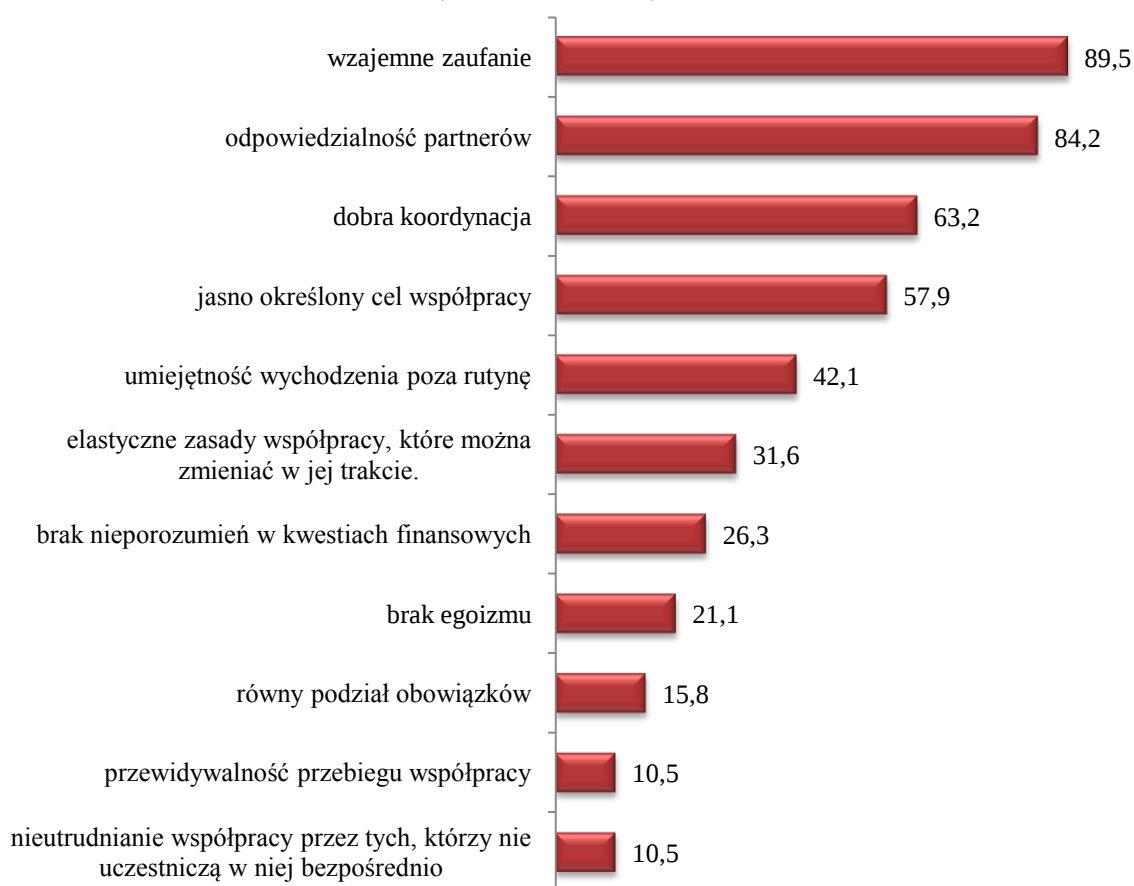
Wykres 8 Uwarunkowania dobrej współpracy z innymi według uczestników badań diagnostycznych reprezentujących instytucje kultury
(Dane w %)*

* Dane nie sumują się do 100% ponieważ respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednej odpowiedzi.
Źródło: badania CAWI w ramach BMK.

Podkarpacki przedstawiciel innego niż oświatowy i kulturalny typu podmiotu zajmującego się animacją i edukacją kulturową szczególnie dużą wagę przywiązuje do jasno określonego celu współpracy, odpowiedzialności partnerów oraz wzajemnego zaufania. Natomiast w przypadku respondentów tworzących próbę ogólnopolską przeważają opinie, że dobrą współpracę warunkują takie czynniki jak: wzajemne zaufanie (ok. 90%), odpowiedzialność partnerów (ok. 84%), dobra koordynacja (ok. 63%) oraz jasno określony cel współpracy (ok. 58%). Relatywnie rzadko wspomniano tu o takich zagadnieniach jak: przewidywalność przebiegu współpracy oraz nieutrudnianie współpracy przez tych, którzy nie uczestniczą w niej bezpośrednio.– por. Wykres 9.

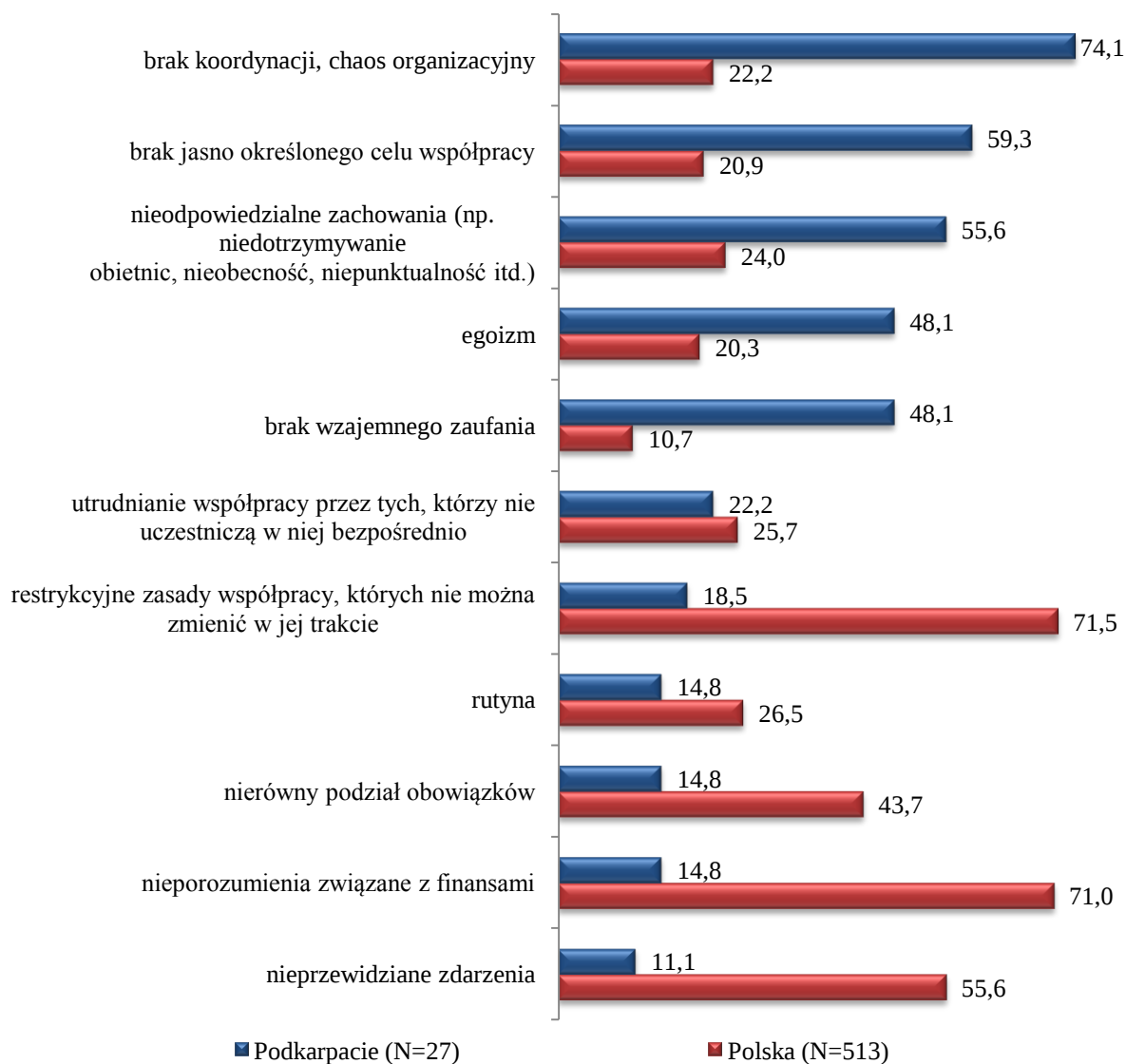
**Wykres 9 Uwarunkowania dobrej współpracy z innymi według uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych reprezentujących inny typ podmiotu
(Dane w %, N=602)***

* Dane nie sumują się do 100% ponieważ respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednej odpowiedzi.
Źródło: badania CAWI w ramach BMK.

Do szczególnie istotnych czynników utrudniających współpracę z innymi – w opinii badanych z Podkarpacka – należą takie jak: brak koordynacji i chaos organizacyjny (ok. 74%), brak jasno określonego celu współpracy (ok. 59%) oraz nieodpowiedzialne zachowania a w tym np. niedotrzymywanie obietnic, nieobecność, niepunktualność itd. (ok. 56%). Znaczącymi przeszkodami są także egoizm i brak wzajemnego zaufania (po ok. 48%). Natomiast wyniki próby ogólnopolskiej wskazują, że do szczególnie problematycznych czynników w kontekście współpracy zaliczono takie jak: restrykcyjne zasady współpracy, których nie można zmienić w jej trakcie (ok. 72%), nieporozumienia związane z finansami (ok. 71%), nieprzewidziane zdarzenia (ok. 56%) oraz nierówny podział obowiązków. Z tego zestawienia wyłania się taki obraz, iż w przypadku badanych z Podkarpacia akcentowane są raczej czynniki organizacyjne oraz indywidualne i charakterologiczne, a w skali ogólnokrajowej raczej te formalne i losowe – por. Wykres 10.

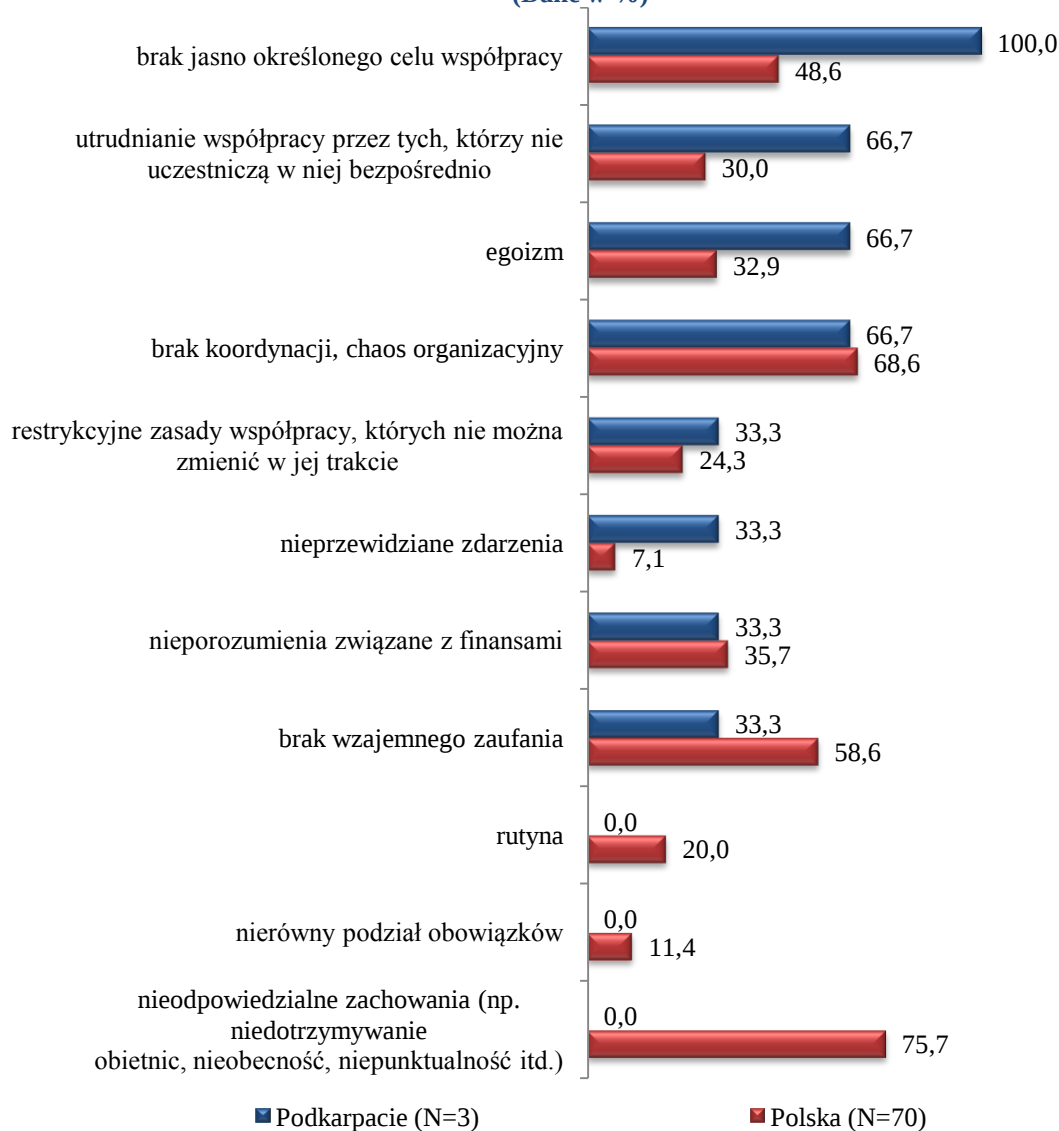
Wykres 10 Czynniki utrudniające współpracę z innymi według uczestników badań diagnostycznych reprezentujących instytucje oświaty (Dane w %)*

* Dane nie sumują się do 100% ponieważ respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednej odpowiedzi.
Źródło: badania CAWI w ramach BMK.

W przypadku osób z Podkarpacia reprezentujących w badaniach instytucje kultury przeważała opinia, iż czynnikami szczególnie utrudniającymi współpracę w zakresie działań w sferze animacji i edukacji kulturowej są: brak jasno określonego celu (3 odpowiedzi), utrudnianie współpracy przez tych, którzy nie uczestniczą w niej bezpośrednio, egoizm oraz brak koordynacji i chaos organizacyjny (po 2 odpowiedzi). Natomiast wśród wszystkich badanych szczególnie często w omawianym aspekcie zwracano uwagę na nieodpowiednie zachowania, a w tym np. niedotrzymywanie obietnic, nieobecność, niepunktualność itd. (ok. 76%), brak koordynacji i chaos organizacyjny (ok. 69%), a także brak wzajemnego zaufania (ok. 59%) oraz brak jasno określonego celu współpracy (ok. 49%) – por. Wykres 11.

Wykres 11 Czynniki utrudniające współpracę z innymi według uczestników badań diagnostycznych reprezentujących instytucje kultury
(Dane w %)*

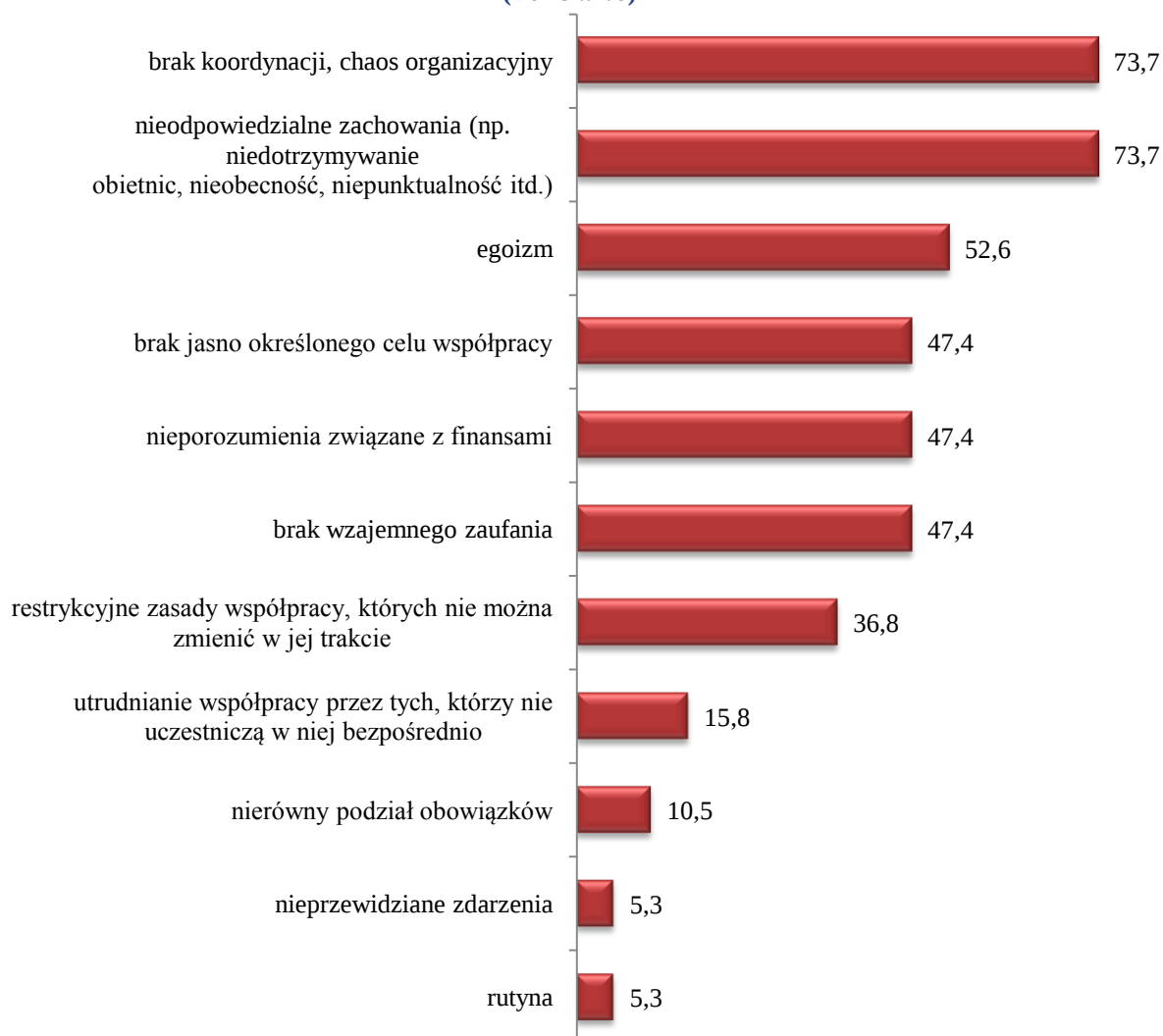

* Dane nie sumują się do 100% ponieważ respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednej odpowiedzi.

Źródło: badania CAWI w ramach BMK.

Podkarpacki przedstawiciel innego typu podmiotu (niż instytucje oświatowe albo kulturalne) w kontekście utrudnień we współpracy wskazał na egoizm, brak koordynacji, chaos organizacyjny oraz brak jasno określonego celu współpracy. Natomiast w przypadku opinii badanych reprezentujących omawianą tu kategorię respondentów należących do ogólnopolskiej próby szczególnie ważne problemy to: brak koordynacji i chaos organizacyjny oraz nieodpowiednie zachowania, a w tym np. niedotrzymywanie obietnic, nieobecność, niepunktualność itd. (po ok. 74%). Ważnymi przeszkodami we współpracy są także: egoizm (ok. 53%), brak jasno określonego celu, nieporozumienia związane z finansami oraz brak wzajemnego zaufania (po ok. 47%) – por. Wykres 12.

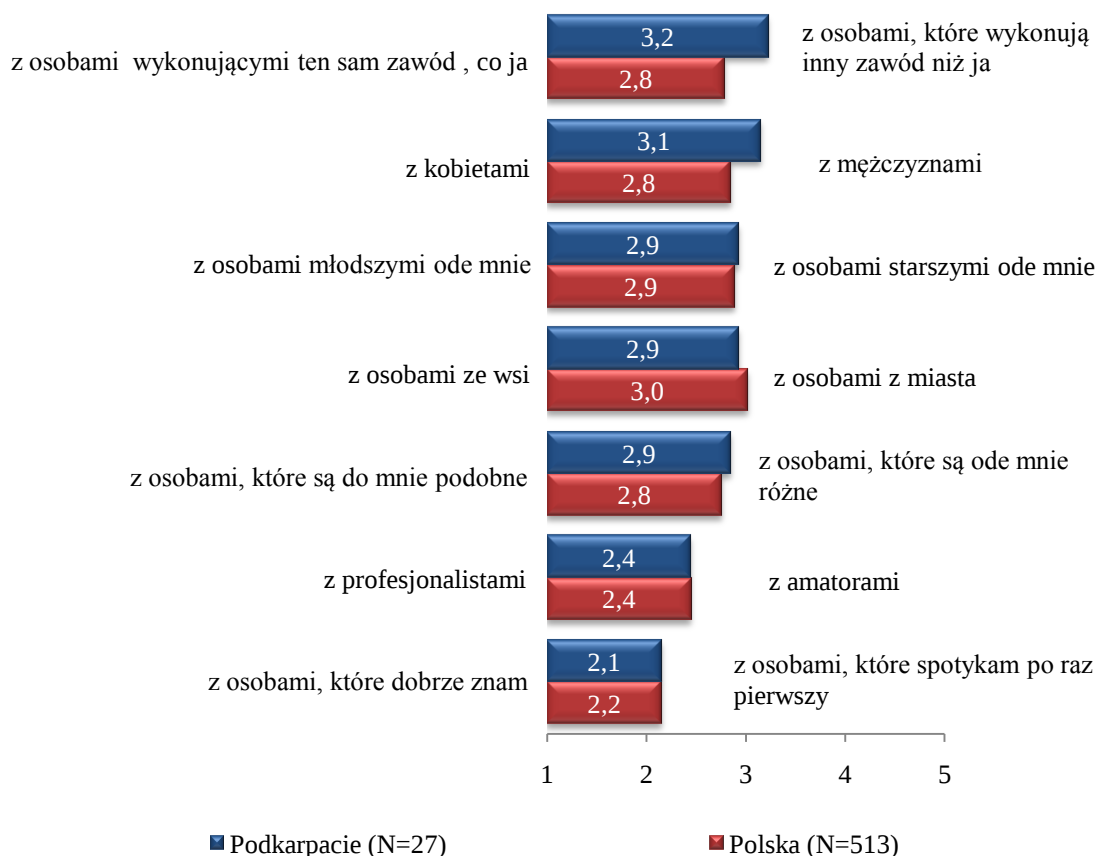
Wykres 12 Czynniki utrudniające współpracę z innymi według ogólnopolskich uczestników badań diagnostycznych reprezentujących inny typ podmiotu
(Dane w %)*

* Dane nie sumują się do 100% ponieważ respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednej odpowiedzi.
Źródło: badania CAWI w ramach BMK.

W przypadku osób reprezentujących instytucje oświaty zarówno w odniesieniu do próby podkarpackiej, jak i ogólnopolskiej trudno mówić o jakichś preferencjach dotyczących cech współpracowników. Prawie we wszystkich zaproponowanych w badaniu wariantach odpowiedzi średnia przeważnie oscylowała wokół wartości symbolizującej ambiwalentny stosunek do zagadnienia. Dotyczy to takich aspektów jak wykonywany zawód współpracownika, płci, wieku, miejsca zamieszkania oraz podobieństwa. W tym kontekście wyróżniają się nieco takie cechy jak profesjonalizm oraz znajomość współpracowników. Zarówno na Podkarpaciu, jak i w Polsce te cechy są nieco częściej oczekiwane, niż ich przeciwieństwo (tj. amatorstwo oraz nieznanostwo kooperanta) – por. Wykres 13.

Wykres 13 Cechy współpracowników oczekiwane przez uczestników badań diagnostycznych reprezentujących instytucje oświaty (Średnia rang)*

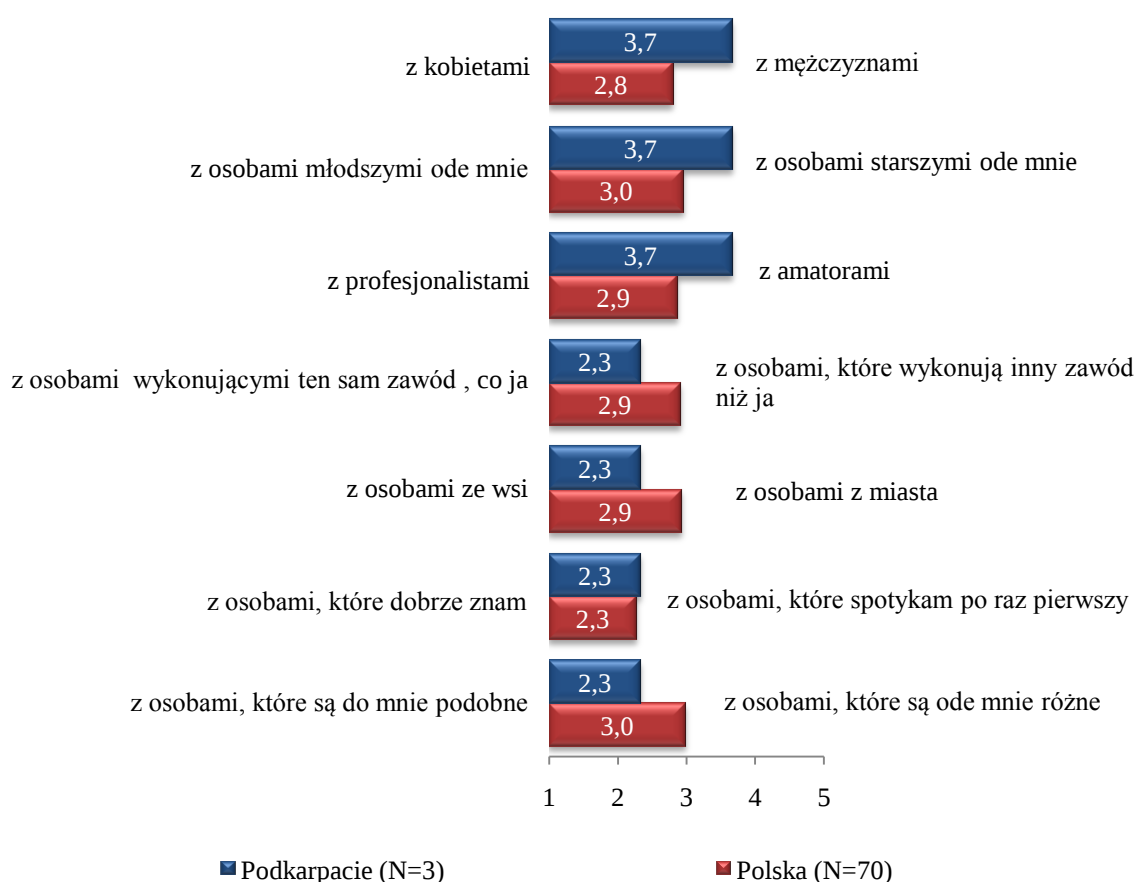

* Odpowiedzi bliższe wynikowi 1 oznaczają zgodę z opinią po lewej stronie i vice versa.

Źródło: badania CAWI w ramach BMK.

Osoby reprezentujące instytucje oświaty na Podkarpaciu skłaniają się nieco bardziej do współpracy z mężczyznami, niż kobietami, z osobami starszymi, niż młodszymi oraz z amatorami bardziej, niż z profesjonalistami. Ta kategoria badanych nieco bardziej wolałaby podejmować wspólne działania z osobami o podobnej profesji, znanymi oraz podobnymi. Natomiast w próbie ogólnopolskiej wyniki w przypadku większości odpowiedzi skupiły się wokół opinii ambiwalentnej. Tak jest w odniesieniu do płci, wieku, poziomu profesjonalizmu, wykonywanego zawodu, miejsca zamieszkania oraz stopnia podobieństwa. Jedyne odstępstwo w tym kontekście zanotowano w przypadku znajomości współpracownika, kiedy to przyznano, że takie osoby byłyby nieco bardziej oczekiwanymi kooperantami, niż osoby dopiero poznane – por. Wykres 14.

Wykres 14 Cechy współpracowników oczekiwane przez uczestników badań diagnostycznych reprezentujących instytucje kultury (Średnia rang)*

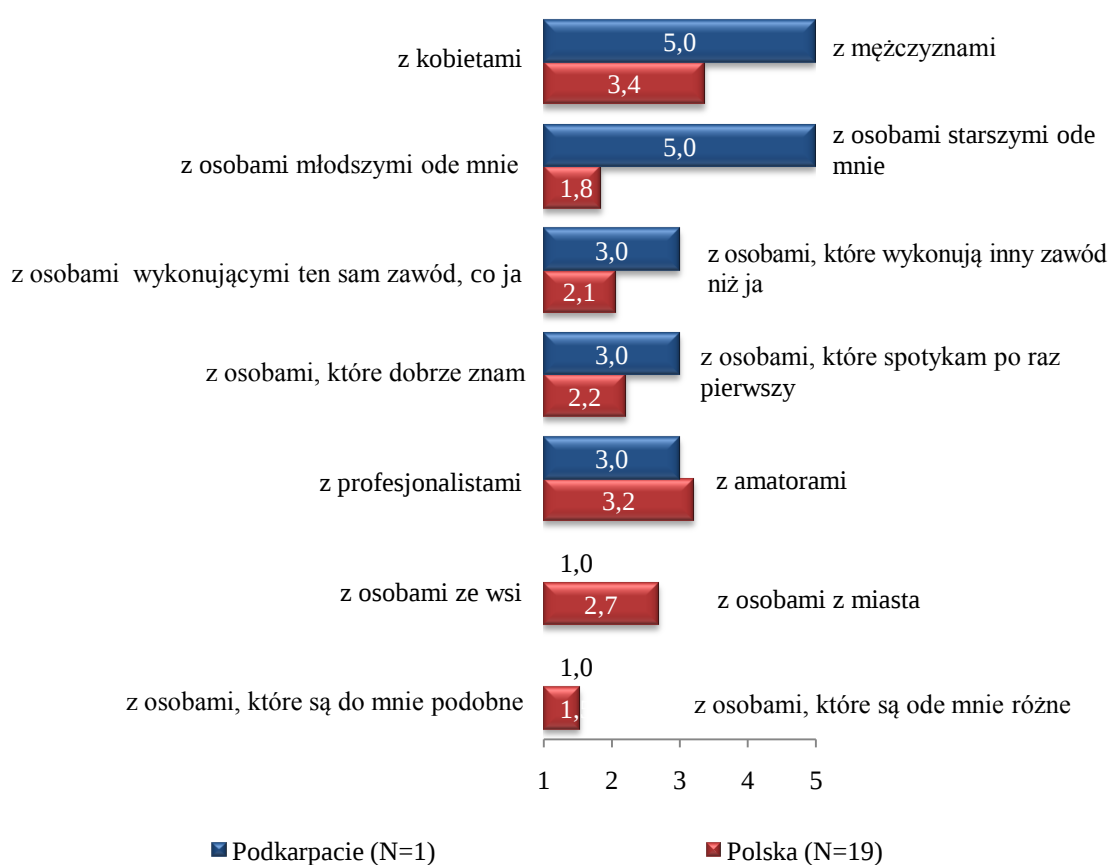

* Odpowiedzi bliższe wynikowi 1 oznaczają zgodę z opinią po lewej stronie i vice versa.

Źródło: badania CAWI w ramach BMK.

Osoba z Podkarpacia reprezentująca w badaniach kategorię określoną jako inny typ podmiotu (tj. inny niż instytucja oświatowa lub kulturalna) wskazała, że zdecydowanie bardziej woli współpracować z mężczyznami, niż kobietami oraz osobami starszymi, niż młodszymi. Zdecydowanie bardziej preferuje także współdziałanie z osobami mieszkającymi na wsi, niż w mieście oraz takimi, które są do niej podobne. Respondent natomiast nie ma szczególnych wymagań odnośnie do takich kwestii jak: zawód, znajomości potencjalnych współpracowników oraz poziom ich profesjonalizmu. Badani w próbie ogólnopolskiej w tym aspekcie chętniej współpracowaliby z osobami podobnymi sobie, młodszymi oraz znanymi, a ponadto nieco częściej mężczyznami, niż kobietami. Bez większego znaczenia są tu takie cechy jak: wykonywany zawód oraz miejsce zamieszkania – por. Wykres 15.

Wykres 15 Cechy współpracowników oczekiwane przez uczestnika badań z województwa podkarpackiego reprezentującego inny typ podmiotu (Średnia rang)*

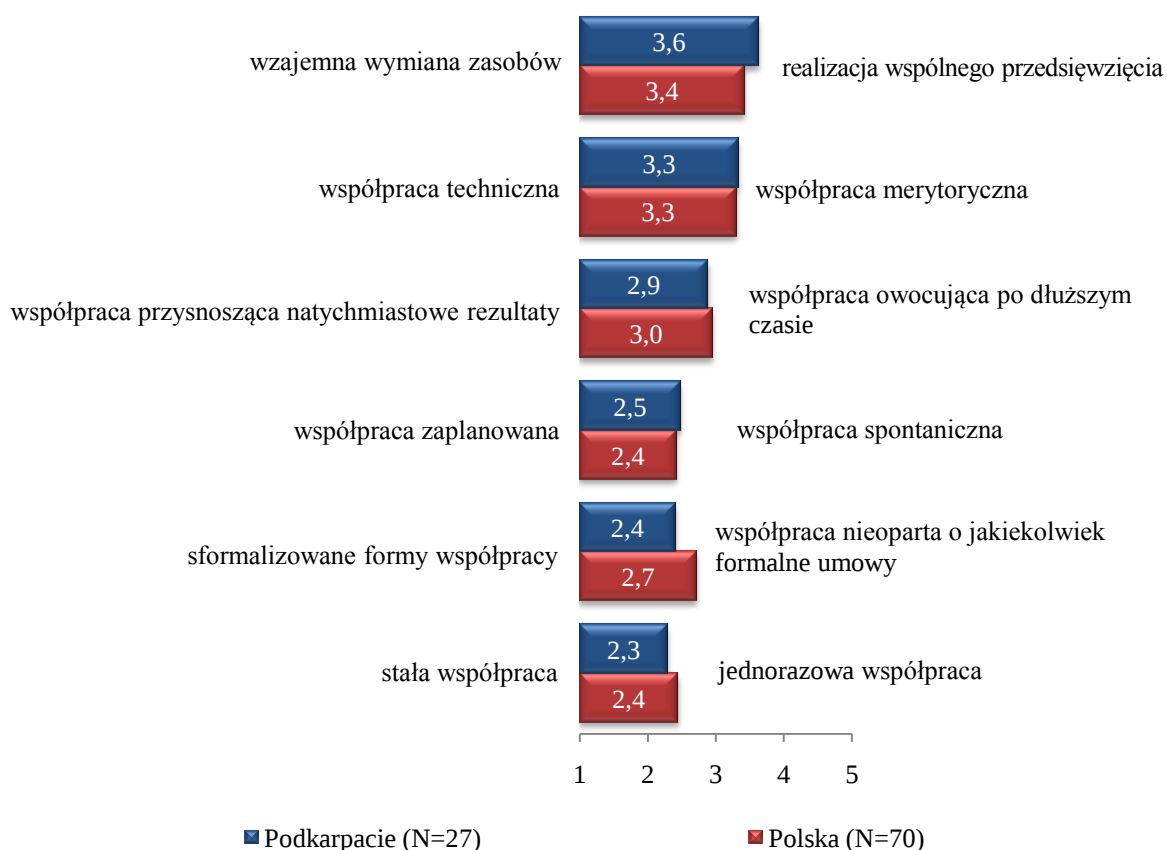

* Odpowiedzi bliższe wynikowi 1 oznaczają zgodę z opinią po lewej stronie i vice versa.

Źródło: badania CAWI w ramach BMK.

Badani reprezentujący podkarpackie instytucje oświaty nieco bardziej preferowaliby takie formy współpracy jak: stałe współdziałanie, sformalizowane formy kooperacji oraz współpracę zaplanowaną, niż jednorazową, nieopartą o jakiegokolwiek formy umowy oraz spontaniczną. Osoby te nieco bardziej skłaniałyby się także do realizacji wspólnych przedsięwzięć, niż wzajemnej wymiany zasobów oraz trochę bardziej do współpracy merytorycznej, niż technicznej. Bez większego znaczenia jest tu kwestia czasu osiąganych rezultatów, które mogą być natychmiastowe, ale również odłożone w czasie. W przypadku próby ogólnopolskiej preferencje są bardzo podobne – por. Wykres 16.

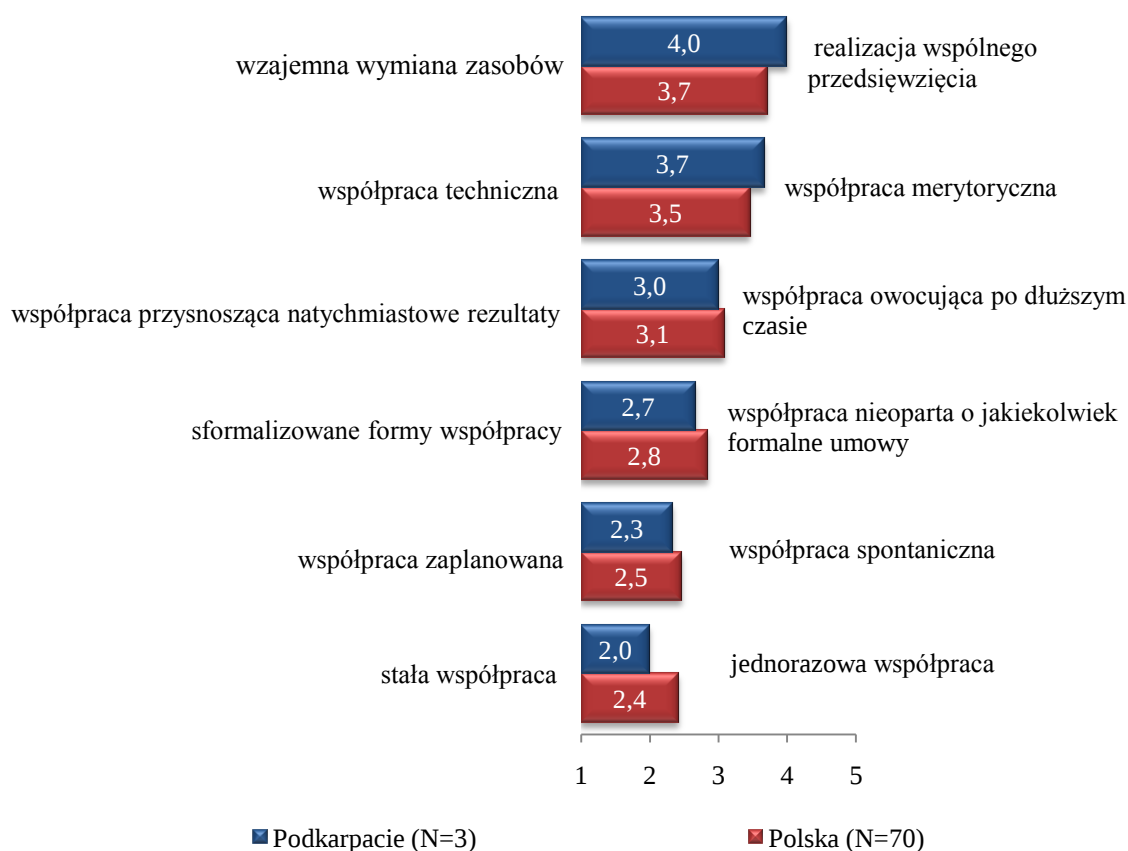
Wykres 16 Forma współpracy preferowana przez uczestników badań diagnostycznych reprezentujących instytucje oświaty (Średnia rang)*

* Odpowiedzi bliższe wynikowi 1 oznaczają zgodę z opinią po lewej stronie i vice versa.
Źródło: badania CAWI w ramach BMK.

W przypadku podkarpackich uczestników badań reprezentujących instytucje oświaty wyraźnie bardziej preferowana jest realizacja wspólnego przedsięwzięcia, niż wzajemna wymiana zasobów, współpraca merytoryczna, niż techniczna, działania zaplanowane, niż spontaniczne, oraz stała współpraca, niż jednorazowa. Ambiwalentnie w tym kontekście oceniono natomiast takie kwestie jak: czas osiągnięcia rezultatów oraz formalne aspekty współpracy. Bardzo podobne wyniki uzyskano w próbie ogólnopolskiej – por. Wykres 17.

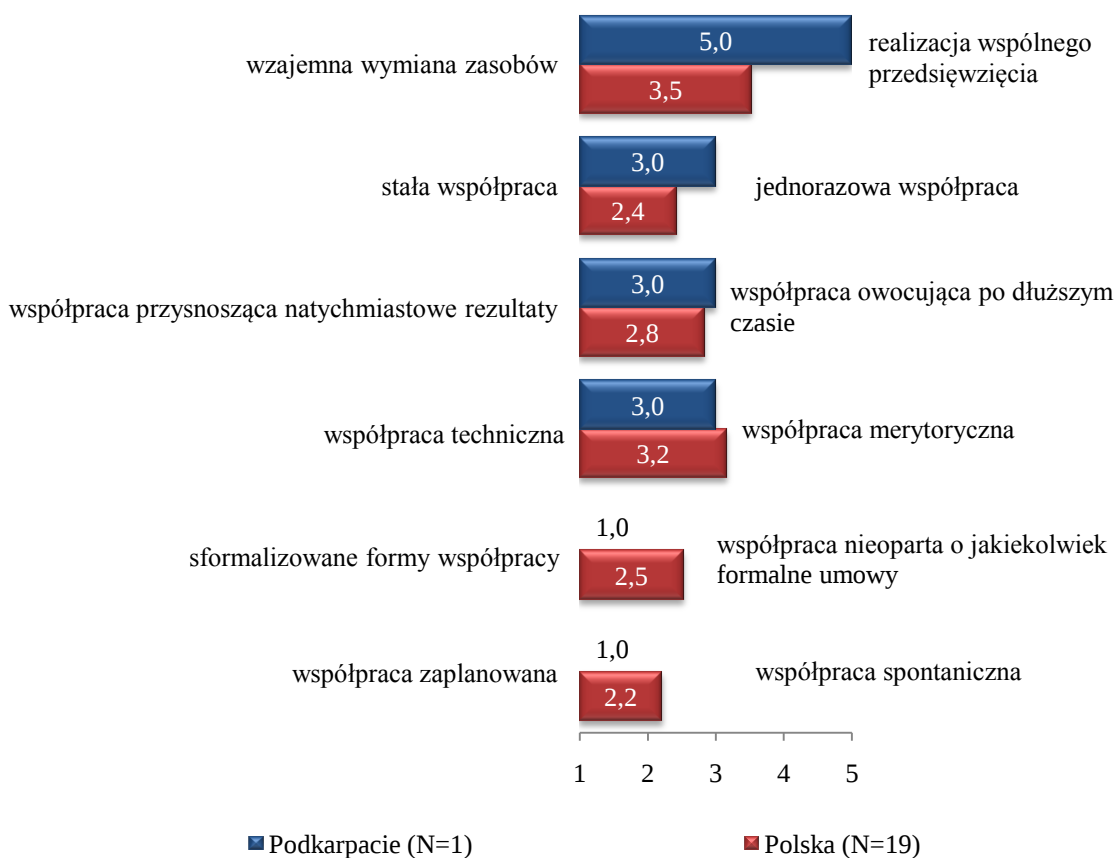
Wykres 17 Forma współpracy preferowana przez uczestników badań diagnostycznych reprezentujących instytucje oświaty (Średnia rang)*

* Odpowiedzi bliższe wynikowi 1 oznaczają zgodę z opinią po lewej stronie i vice versa.
Źródło: badania CAWI w ramach BMK.

Osoba będąca przedstawicielem innego podmiotu działającego na Podkarpaciu w sferze kultury zdecydowanie preferowałaby realizację wspólnego przedsięwzięcia, sformalizowane formy kooperacji oraz zaplanowane współdziałanie. Bez większego znaczenia w odniesieniu do podejmowania współpracy pozostają natomiast takie aspekty jak: czas osiągnięcia rezultatów, stałość współpracy oraz to czy jest ona techniczna, czy też merytoryczna. W przypadku danych ogólnopolskich nieco częściej preferowane są takie formy współdziałania jak: praca zaplanowana, stała i sformalizowana oraz polegająca na realizacji wspólnego przedsięwzięcia. Pozostałe aspekty nie miałyby tu większego znaczenia dla podejmowania współpracy – por. Wykres 18.

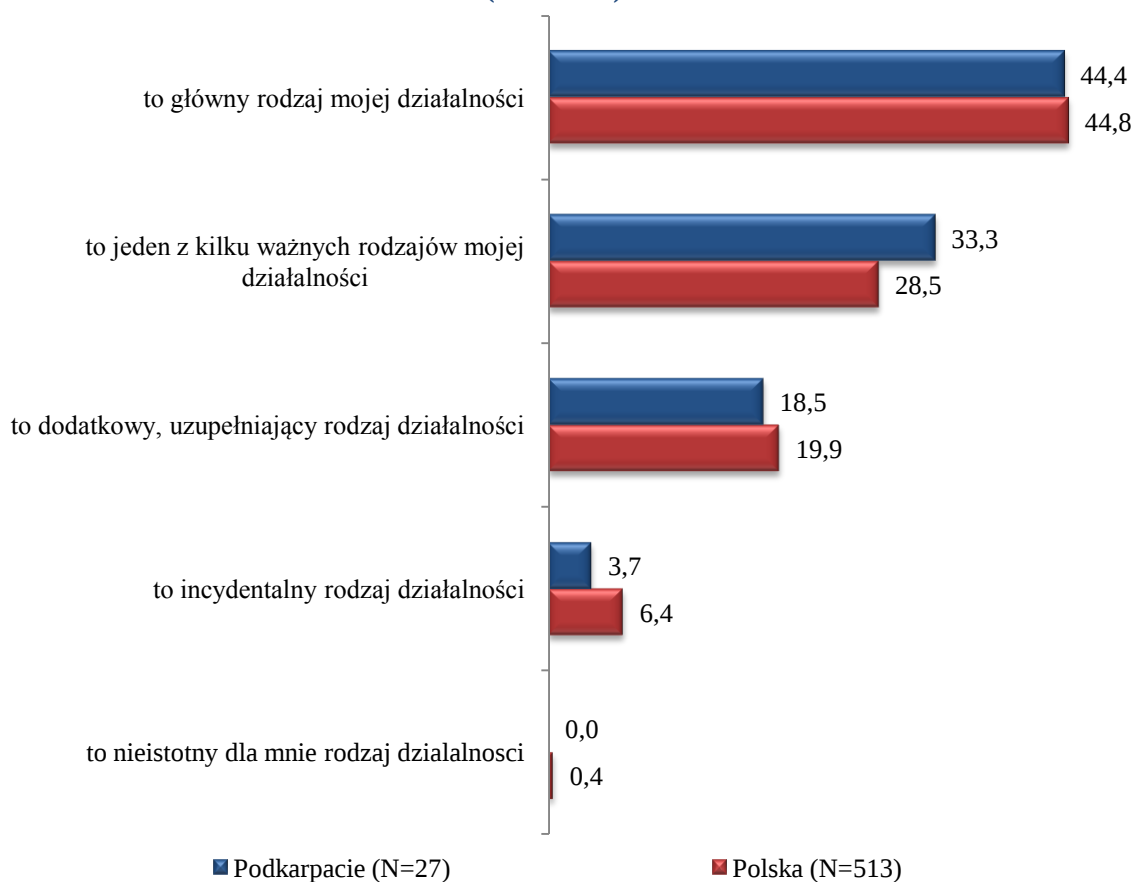
Wykres 18 Forma współpracy preferowana przez uczestników badań diagnostycznych reprezentujących inny podmiot (Średnia rang)*

* Odpowiedzi bliższe wynikowi 1 oznaczają zgodę z opinią po lewej stronie i vice versa.
Źródło: badania CAWI w ramach BMK.

Badani przedstawiciele podkarpackich instytucji oświaty zajmujący się animacją i edukacją kulturową w większości przyznali, że jest to ich główna forma działalności (ok. 44%). Dla co trzeciego respondenta działania w sferze kultury to jeden z kilku ważnych przejawów aktywności (ok. 33%). Omawiane działania stanowią dodatkowy, uzupełniający rodzaj działalności dla ok. 19% badanych, a incydentalny dla ok. 4%. Wyniki próby ogólnopolskiej są prawie identyczne ($Z=0,907$) – por. Wykres 19.

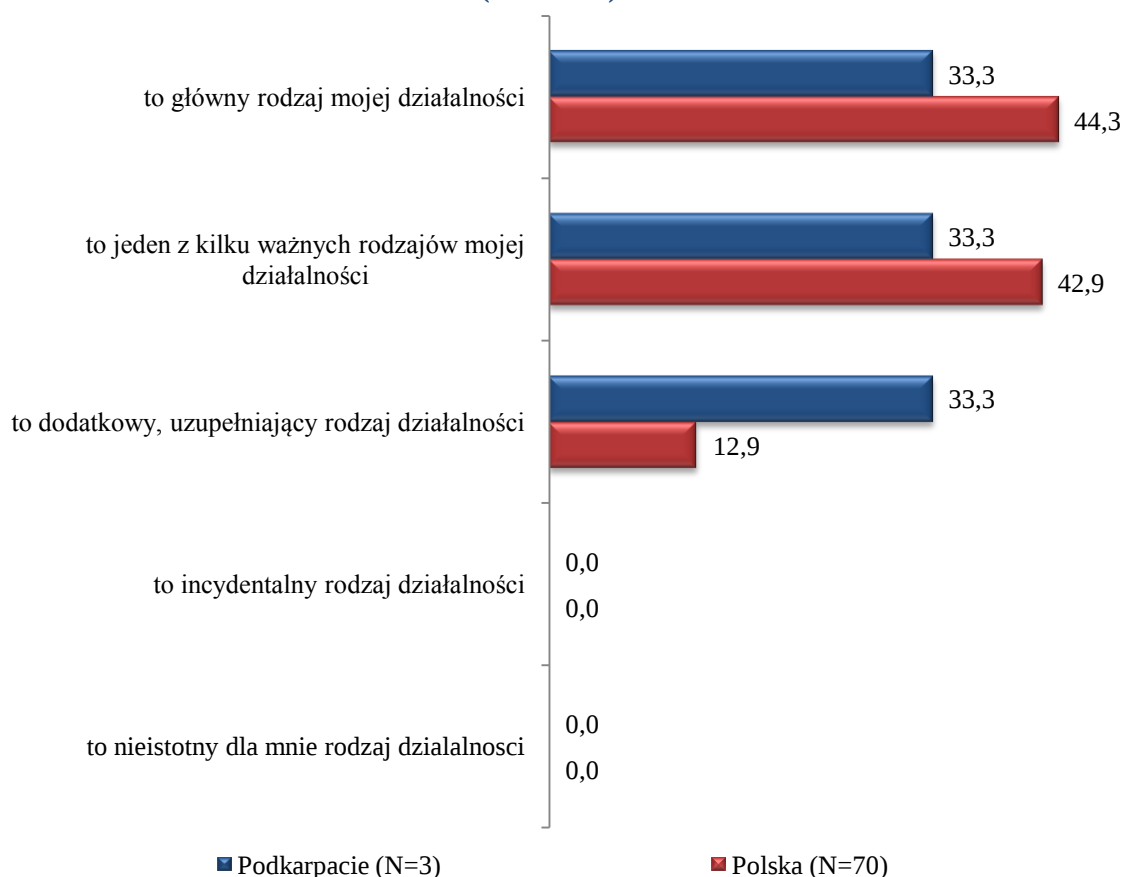
Wykres 19 Miejsce działań związanych z edukacją lub animacją kulturową w sferze aktywności uczestników badań diagnostycznych reprezentujących instytucje oświaty (Dane w %)

Źródło: badania CAWI w ramach BMK.

Wśród trzech uczestniczących w badaniach przedstawicieli podkarpackich instytucji kulturalnych 1 osoba przyznała, że animacja i edukacja kulturowa stanowi jej główny rodzaj działalności, 1 osoba, że jeden z kilku ważnych przejawów aktywności oraz 1 osoba, że są to działania dodatkowe, uzupełniające. Ogólnopolska próba wskazuje, że dla większości przedstawicieli instytucji kulturalnych omawiana forma działań stanowi centrum aktywności (ok. 44%), jednakże dla niewiele mniejszej części respondentów jest ona jednym z kilku ważnych rodzajów działalności (ok. 43%). Dla pozostałych ok. 13% praca w sferze kultury należy do incydentalnych sytuacji (ok. 13%) – por. Wykres 20.

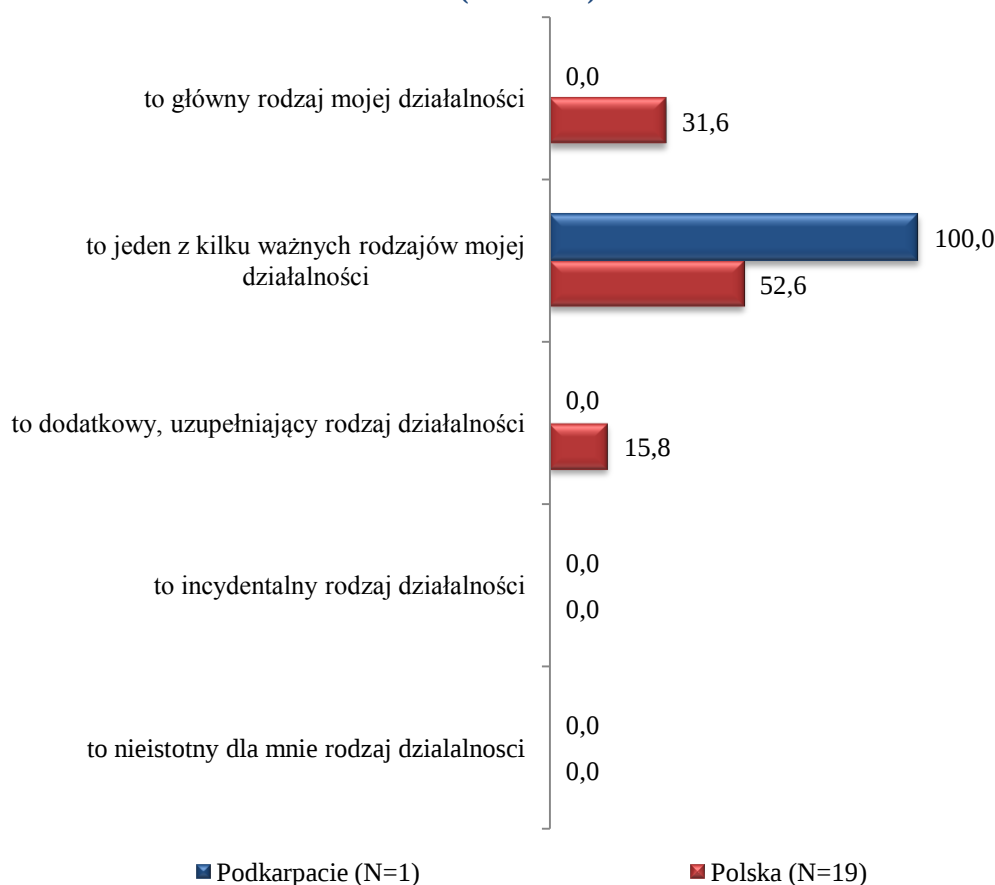
Wykres 20 Miejsce działań związanych z edukacją lub animacją kulturową w sferze działalności uczestników badań diagnostycznych reprezentujących instytucje kultury (Dane w %)

Źródło: badania CAWI w ramach BMK.

Podkarpacki uczestnik badań będący przedstawicielem tzw. innego podmiotu funkcjonującego w sferze kultury zadeklarował, iż taka działalność jest jedna z kilku ważnych przejawów jego aktywności. W przypadku próby ogólnopolskiej także przeważają osoby, dla których działania w sferze kultury są jednym z ważnych aspektów funkcjonowania (ok. 53%). Dla znacznej części badanych działania związane z animacją i edukacją kulturową są główną formą aktywności (ok. 32%), a dla ok. 16% jest to dodatkowy i uzupełniający rodzaj działalności – por. Wykres 21.

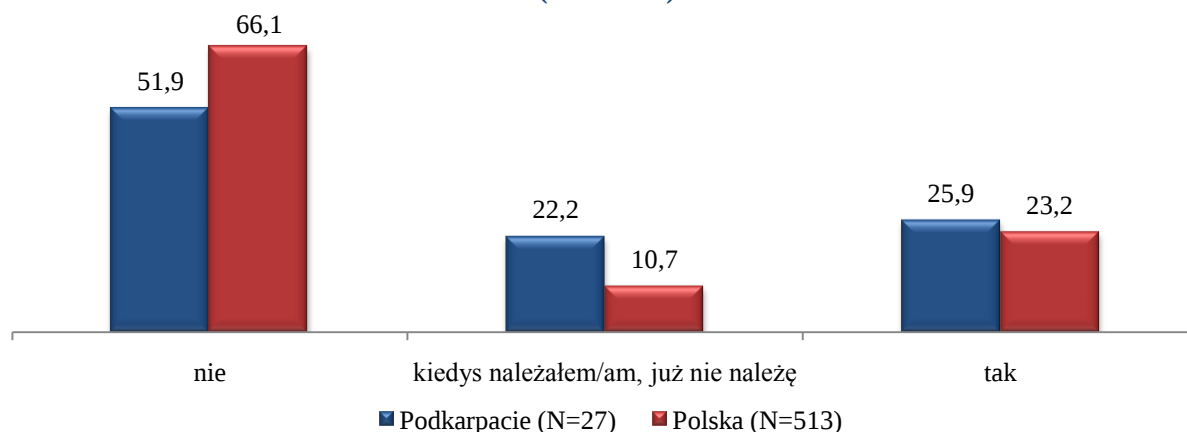
Wykres 21 Miejsce działań związanych z edukacją lub animacją kulturową w sferze działalności uczestników badań diagnostycznych reprezentujących inny typ podmiotu (Dane w %)

Źródło: badania CAWI w ramach BMK.

Zdecydowana większość podkarpackich uczestników badań reprezentujących instytucje oświaty nie przynależy do żadnego stowarzyszenia, zrzeszenia lub grupy nieformalnej (ok. 52%). Co piąty respondent należący do tej kategorii badanych przyznał, że w swojej biografii ma tego rodzaju wątek, ale nie jest on już aktualny (ok. 22%). Natomiast co czwarta osoba, w tej kategorii badanych, należy obecnie do NGO. Podobne wyniki uzyskano w przypadku próby ogólnopolskiej, przy czym większy odsetek osób – niż wyłącznie na Podkarpaciu – nie przynależał nigdy do takiej organizacji (ok. 66%), a nieco mniejszy przynależał w przeszłości (ok. 11%) albo należy aktualnie (ok. 23%). Podobieństwo pomiędzy Podkarpaciem i Polską pod omawianym względem jest relatywnie duże, aczkolwiek sygnalizujące istotne, wspomniane wyżej różnice ($Z=0,751$) – por. Wykres 22.

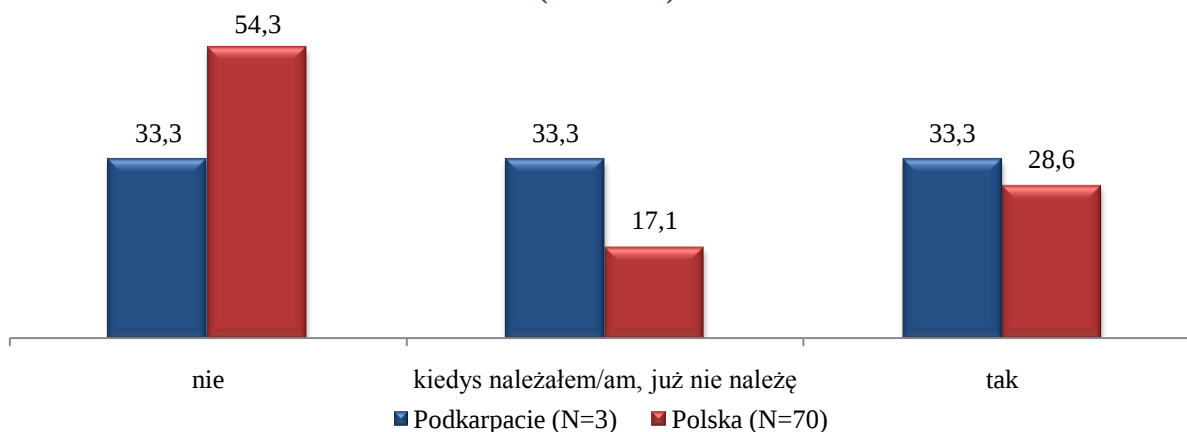
Wykres 22 Przynależność do zrzeszeń lub grup nieformalnych prowadzących działania z zakresu edukacji lub animacji w kulturze wśród uczestników badań diagnostycznych reprezentujących instytucje oświaty (Dane w %)

Źródło: badania CAWI w ramach BMK.

W przypadku trzech podkarpackich uczestników badań reprezentujących instytucje kultury 1 osoba przyznała, że nigdy nie była członkiem żadnych zrzeszeń, stowarzyszeń lub grup nieformalnych, 1 osoba, że należała kiedyś do któregoś z wymienionych tu rodzajów podmiotów oraz 1 osoba zadeklarowała aktualną przynależność do NGO. W próbie ogólnopolskiej większość badanych nigdy nie przynależała do tego rodzaju podmiotów (ok. 54%), ok. 17% należała do nich w przeszłości oraz ok. 29% przynależy obecnie. Podobieństwo pomiędzy obiema strukturami danych jest jedynie przeciętne ($Z=0,654$), przy czym należy tu pamiętać o ograniczonych możliwościach analitycznych wynikających z niewielkiej liczebności jednej z kategorii – por. Wykres 23.

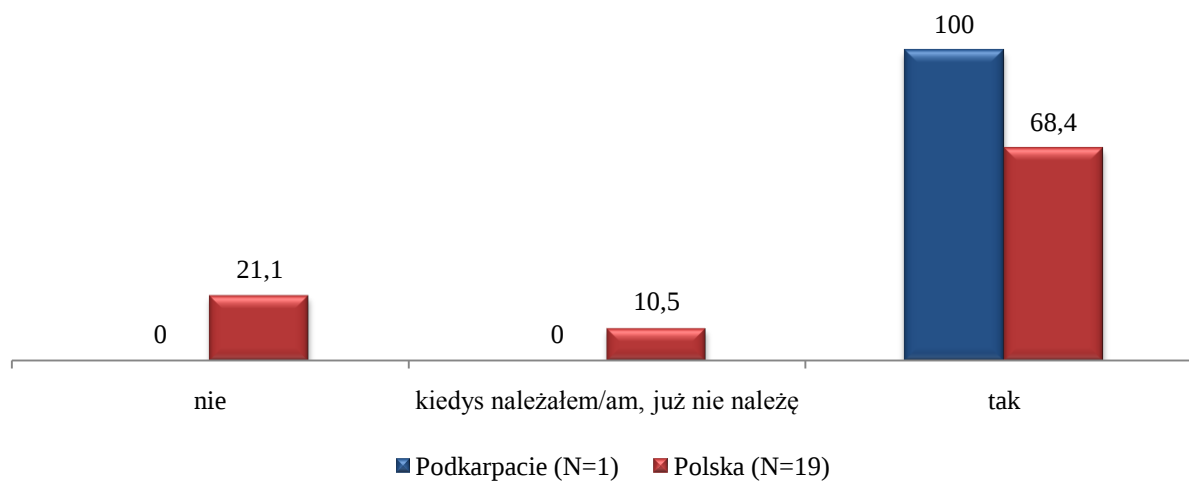
Wykres 23 Przynależność do zrzeszeń lub grup nieformalnych prowadzących działania z zakresu edukacji lub animacji w kulturze wśród uczestników badań diagnostycznych reprezentujących instytucje kultury (Dane w %)

Źródło: badania CAWI w ramach BMK.

Badany przedstawiciel tzw. innego podmiotu zajmującego się animacją i edukacją kulturową z Podkarpacia zadeklarował przynależność do NGO. Wśród badanych w tej kategorii respondentów w próbie ogólnopolskiej zdecydowana większość przynależy do jakiejś organizacji (ok. 68%), ok. 21% nigdy nie należała do tego rodzaju podmiotów, a co dziesiąta osoba należała w przeszłości (ok. 11%) – por. Wykres 24.

Wykres 24 Przynależność do zrzeszeń lub grup nieformalnych prowadzących działania z zakresu edukacji lub animacji w kulturze wśród uczestników badań diagnostycznych reprezentujących inny typ podmiotu (Dane w %)

Źródło: badania CAWI w ramach BMK.

Wśród wymienionych zrzeszeń lub grup nieformalnych prowadzących działania z zakresu animacji lub edukacji w kulturze przez podkarpackich uczestników badań były takie jak: fundacja, koło recytatorskie, Stowarzyszenie Lokalne Grupa Działania "Rozwój Ziemi Lubaczowskiej", Stowarzyszenie Centrum Inicjatyw Społecznych "Terra Nostra", stowarzyszenie przy szkole, Stowarzyszenie Rozwoju Ziemi Oleszyckiej, stowarzyszenie, Zespół Pieśni i Tańca (przedstawiciele instytucji oświatowych); Lokalna Grupa Działania (przedstawiciele instytucji kultury) oraz stowarzyszenie (inny podmiot).

2. Podkarpackie instytucje działające w sferze edukacji i animacji kulturowej – badania diagnostyczne

2.1 Uwagi metodologiczne i organizacja badań wśród instytucji działających w sferze edukacji i animacji kulturowej

Na **problematykę badawczą** składają się takie zagadnienia jak: aktualne i wiodące formy działań prowadzonych przez badane podmioty, oczekiwane formy wsparcia, kanały informacyjne dotyczące Programu BMK, ewentualne formy uczestnictwa w tym Programie oraz jego ocena (przy czym należy tu podkreślić, że na potrzeby badań wymienione tu aspekty zostały sformułowane w odpowiednie pytania badawcze). Badania te mają na celu zebranie informacji uzupełniających te, które zostały uzyskane w wyniku przedstawionych wyżej zabiegów badawczych dotyczących animatorów i edukatorów kulturowych na Podkarpaciu.

W badaniach zastosowano **technikę badawczą** CAWI, analogicznie do badań zrealizowanych wśród animatorów i edukatorów działających w szeroko rozumianej sferze kultury (por. 1.1 *Uwagi metodologiczne i organizacja badań diagnostycznych z edukatorami i animatorami kultury w województwie podkarpackim*).

Badania skupiły się na tych podmiotach działających na terenie Podkarpacia, których głównym przedmiotem zainteresowania jest animacja i edukacja kulturowa. W badaniach została wykorzystana baza instytucji tego rodzaju, która została przygotowana w związku z badaniami diagnostycznymi przeprowadzonymi w ramach PEK w 2016 r. Udział w badaniach był dobrowolny i tym samym dobór próby można określić jako **dobór na podstawie zgłoszeń ochotników**. Jak wynika z badań przeprowadzonych m.in. w latach 1972, 1975 i 1984 przez D. D. Reida, R. Rosenthala i R. L. Rosnowa dobór ten cechuje występowanie istotnych różnic między ochotnikami i nie ochotnikami, przy czym ci pierwsi, w porównaniu z drugimi charakteryzują się wyższym poziomem wykształcenia, przynależnością do wyższej klasy społeczno-ekonomicznej, wyższym statusem społecznym, wyższym poziomem inteligencji oraz większym zsocjalizowaniem.¹ Wobec czego tego rodzaju dobór jednostek do badań nie jest reprezentatywny. Jest to istotny mankament. Jednakże pozytywnym aspektem tego rodzaju doboru próby jest uczestnictwo w badaniach osób, które mają istotne informacje zgodne z problematyką badawczą określoną przez badacza. Tym samym w badaniach opartych na uczestnictwie ochotników nie można zbadać takich kwestii jak zasięg zjawiska oraz jego skali, ale można uchwycić mechanizmy rządzące analizowanymi zjawiskami. Założono udział minimum 50 podmiotów.

Organizacja badań – badania zostały przeprowadzone w październiku br. z wykorzystaniem bazy instytucji i organizacji zajmujących się animacją i edukacją kulturową w województwie podkarpackim, która to kwerenda powstała w wyniku prac podjętych w ramach PEK w 2016 r. Zaproszenia do udziału w badaniach wysłano czterokrotnie (02.10; 09.10; 18.10; 20.10 i 27.10) do ogółem 939 podmiotów (galerii, ośrodków i domów kultury, kin, muzeów, kół i klubów oraz NGO-sów). Pomimo tak intensywnego działania uzyskano jedynie 51 całkowicie uzupełnionych kwestionariuszy ankiety, co odpowiadało założonej minimalnej wielkości, aczkolwiek wobec skali tzw. e-mailingu nie do końca spełniło oczekiwania (przejawiły się tu wady techniki zbierania danych typu CAWI). Wartością dodaną omawianych badań jest to, że ich przeprowadzenie (a ściślej rozkolportowanie prośby o udział w badaniach wraz z adresem strony www z ankietą) przyczyniło się do rozpowszechnienia informacji o Programie BMK wśród osób (przedstawicieli poszczególnych podmiotów), które o nim dotychczas nie miały żadnych informacji.

¹ J. Brzeziński, *Metodologia badań psychologicznych*, Warszawa 1997, s. 232.

2.2 Struktura badanej zbiorowości (podkarpackie instytucje i organizacje działające w dziedzinie kultury)

W badaniach w głównej mierze wzięli udział przedstawiciele domów i ośrodków kultury (ok. 65%). Członkowie stowarzyszeń stanowili ok. 16% badanych, klubów i świetlic ok. 6%, muzeów oraz organizacji pozarządowych (po ok. 4%), fundacji, młodzieżowych domów kultury oraz szkół muzycznych (po ok. 2%) – por. Wykres 25.

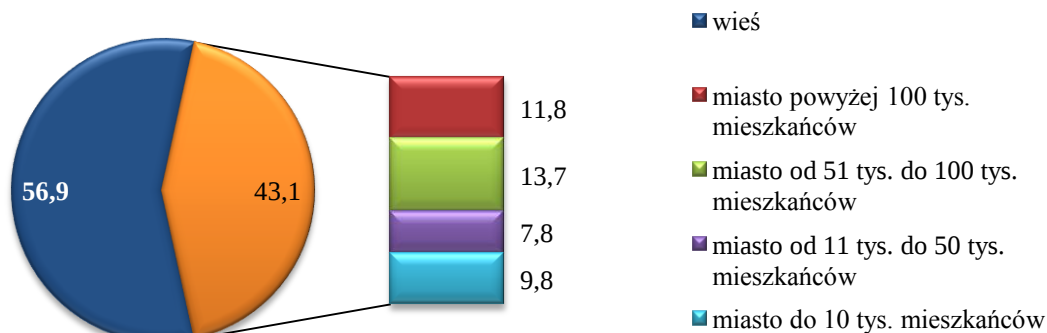
Wykres 25 Struktura badanych podmiotów na Podkarpaciu działających w sferze animacji i edukacji kulturowej (Dane w %, N=51)

Źródło: badania własne.

Większość badanych instytucji jest zlokalizowana w miejscowościach wiejskich (ok. 57%). Działalność pozostałych jest skupiona w miastach, w tym w miejscowościach do 10 tys. mieszkańców jest to ok. 10%, w miastach od 11 tys. do 50 tys. mieszkańców ok. 8%, w miastach od 51 tys. do 100 tys. mieszkańców ok. 14% i w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców ok. 12% - por. Wykres 26.

Wykres 26 Lokalizacja badanych instytucji i organizacji działających w sferze kultury na Podkarpaciu (Dane w %, N=51)

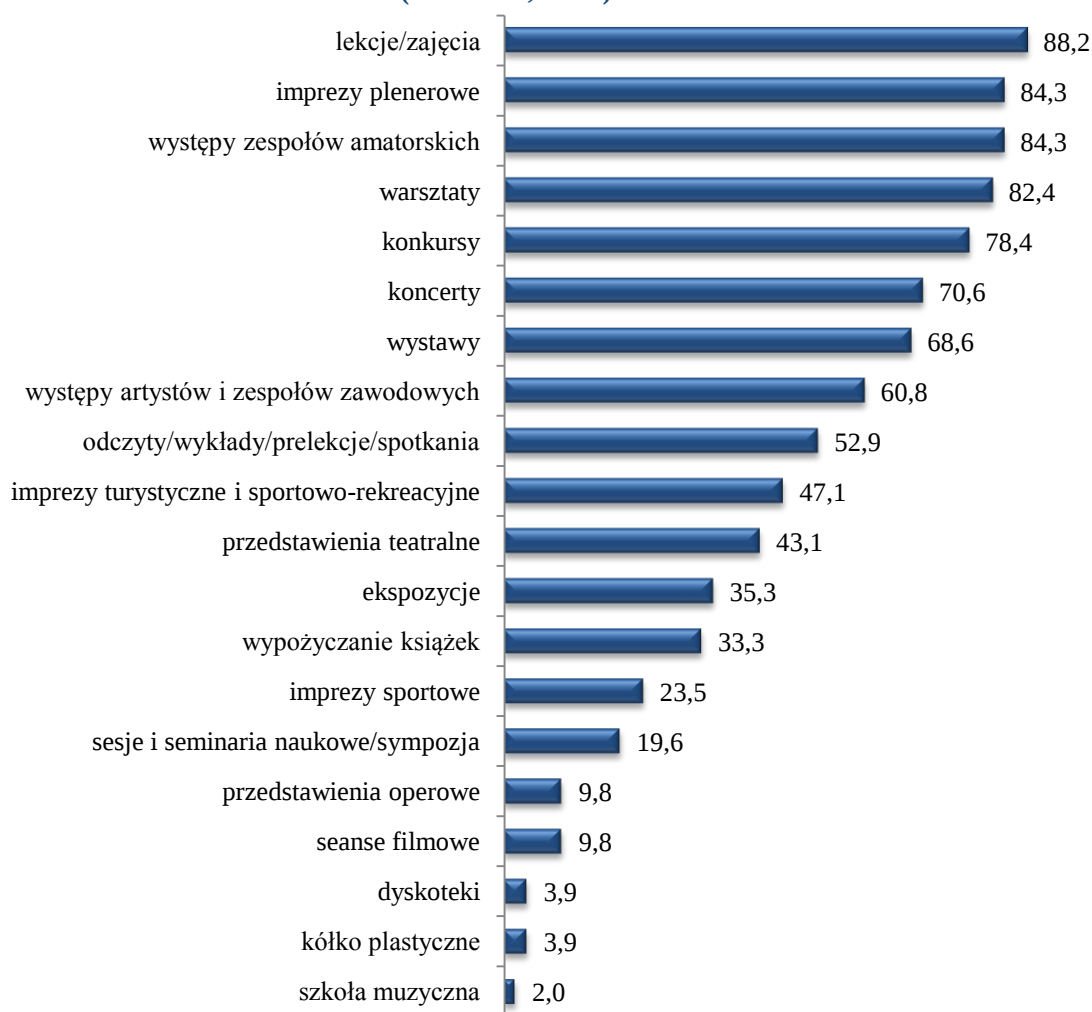

Źródło: badania własne.

2.3 Podkarpackie instytucje działające w sferze kultury w świetle badań własnych

W zdecydowanej większości przypadków działania prowadzone przez badane instytucje polegają na organizowaniu różnorodnych lekcji lub zajęć (ok. 88%), występów zespołów amatorskich oraz imprez plenerowych (po ok. 84%), warsztatów (ok. 82%), konkursów (ok. 78%) oraz koncertów (ok. 72%). Do znaczących form działalności należą także takie jak: wystawy (ok. 69%), występy artystów i zespołów zawodowych (ok. 61), odczyty, wykłady, prelekcje, różnego rodzaju spotkania (ok. 53%), a także imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne (ok. 47%) oraz przedstawienia teatralne (ok. 43%). Badane podmioty realizowały także takie przedsięwzięcia jak: ekspozycje (ok. 35%), wypożyczanie książek (ok. 33%), imprezy sportowe (ok. 24%) oraz sesje i seminaria naukowe, sympozja (ok. 20%). Do rzadszych działań należały natomiast takie jak: seanse filmowe oraz przedstawienia operowe (po ok. 10%), a także kółka plastyczne i dyskoteki (po ok. 4%). W tym zestawieniu wyjątkową formą aktywności jest prowadzenie szkoły muzycznej (ok. 2%) – por. Wykres 27.

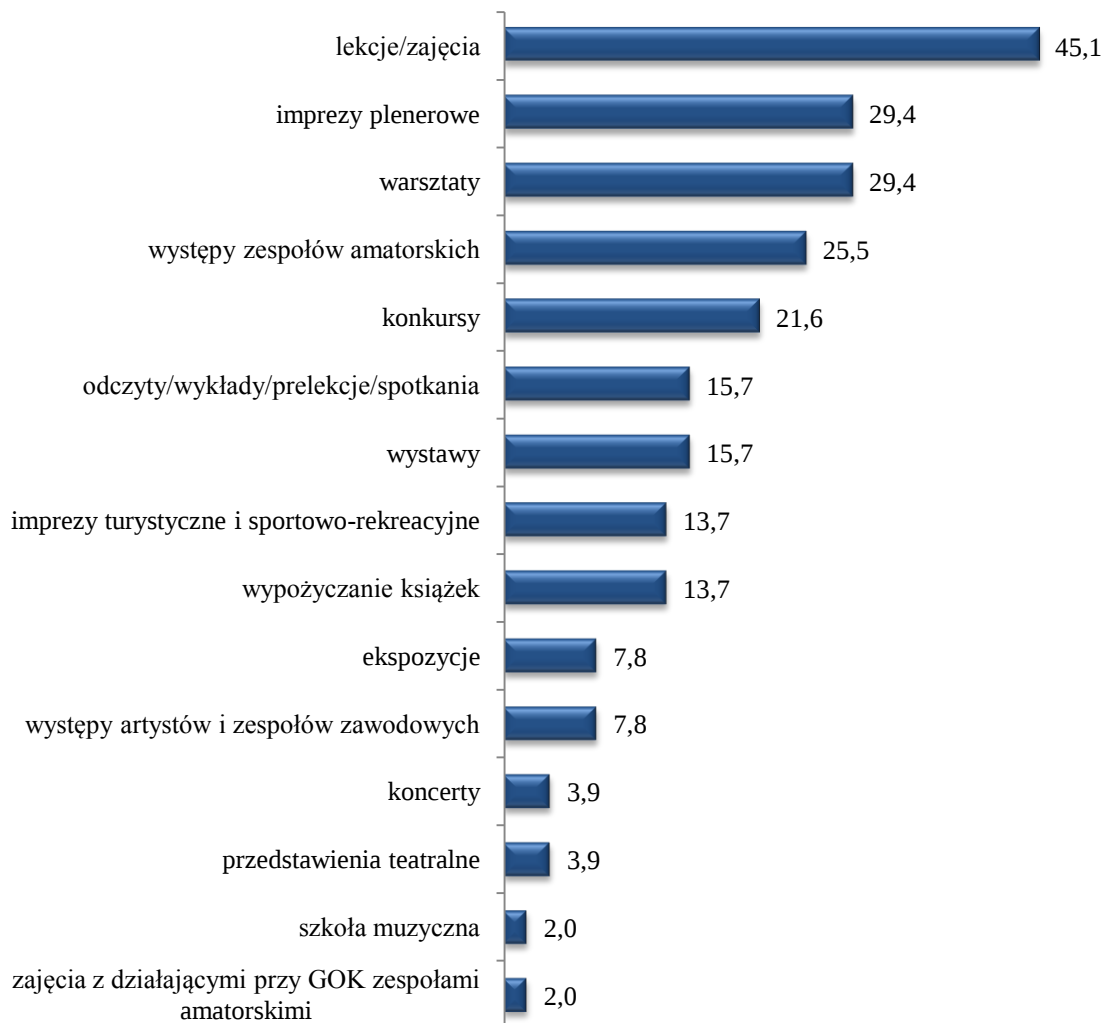
Wykres 27 Aktualne formy działalności związanej z animacją i edukacją kulturową prowadzone przez badanych przedstawicieli podkarpackich instytucji i organizacji funkcjonujących w sferze kultury (Dane w %, N=51)

* Uwaga! Dane nie sumują się do 100% ponieważ respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż 1 odpowiedzi. Źródło: badania własne.

Respondenci poproszeni o wymienienie takich form działalności, które należą do wiodących najczęściej wskazywali na lekcje i różnego rodzaju zajęcia (ok. 45%), warsztaty (ok. 29%), imprezy plenerowe (ok. 29%), występy zespołów amatorskich (ok. 25%), konkursy (ok. 22%), wystawy, a także odczyty, wykłady, prelekcje, spotkania (po ok. 16%), wypożyczanie książek (ok. 14%), imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne (ok. 14%), występy artystów i zespołów zawodowych oraz ekspozycje (po ok. 8%), przedstawienia teatralne oraz koncerty (po ok. 4%), zajęcia z działającymi przy GOK zespołami amatorskimi oraz szkoła muzyczna (po ok. 2%) – por. Wykres 28.

Wykres 28 Wiodące formy działalności w zakresie animacji i edukacji kulturowej wśród badanych instytucji i organizacji na Podkarpaciu (Dane w %, N=51)

* Uwaga! Dane nie sumują się do 100% ponieważ respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż 1 odpowiedzi. Źródło: badania własne.

Wśród najbardziej oczekiwanych form wsparcia, jakie zostały wymienione przez uczestników badań na pierwszym miejscu uplasowała się kwestia dotacji z budżetu samorządowego (ok. 51%). Ważną pomocą byłyby także takie działania jak: sponsoring ze strony przedsiębiorstw (ok. 35%), wsparcie merytoryczne (ok. 26%), pomoc techniczna (ok. 22%), pomoc materialna i wsparcie organizacyjne (po ok. 20%), a także dotacje z budżetu państwa i kwoty z odpisu z podatków (po ok. 14%). W opinii uczestników badań w działaniach związanych z animacją i edukacją kulturową pomocny byłby także regranting (ok. 10%) – por. Wykres 29.

Wykres 29 Oczekiwane formy wsparcia przez podkarpackie instytucje i organizacje działające w sferze kultury (Dane w %, N=51)*

* Uwaga! Dane nie sumują się do 100% ponieważ respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż 1 odpowiedzi. Źródło: badania własne.

W kontekście form oczekiwanego wsparcia w przypadku domów i ośrodków kultury szczególnie ważne są takie jak: dotacje z budżetu samorządowego, sponsoring ze strony przedsiębiorców oraz wsparcie merytoryczne. Reprezentanci stowarzyszeń oraz klubów i świetlic także najczęściej oczekiwali pomocy w postaci środków pochodzących z dotacji z budżetu samorządowego. W przypadku uczestników badań pracujących w muzeach na pierwszy plan wysuwa się wsparcie merytoryczne. Przedstawiciele NGO oczekiwali dotacji z budżetu samorządowego i sponsoringu ze strony przedsiębiorstw. Dotacje z budżetu samorządowego to również szczególnie oczekiwana pomoc także w przypadku fundacji (obok sponsoringu ze strony przedsiębiorców), młodzieżowych domów kultury (obok kwot odpisu podatkowego), a także szkoły muzycznej (obok dotacji z budżetu państwa) – por. Tabela 4.

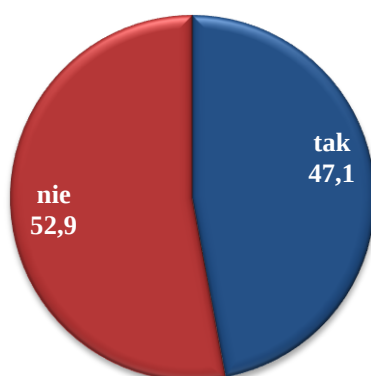
Tabela 4 Oczekiwane formy wsparcia według poszczególnych rodzajów podmiotów działających na Podkarpaciu w sferze animacji i edukacji kulturowej

formy wsparcia	Rodzaj reprezentowanego podmiotu.							
	dom kultur, ośrodek kultury	stowarzy-szenie	klub, świetlica	muzeum	NGO	fundacja	młodzieżowy dom kultury - placówka oświatowa	szkoła muzyczna
	N=33	N=8	N=3	N=2	N=2	N=1	N=1	N=1
dotacje z budżetu samorządowego	12	8	2	0	2	1	1	1
sponsoring ze strony przedsiębiorstw	11	4	0	0	2	1	0	0
wsparcie merytoryczne	11	0	0	2	0	0	0	0
pomoc materialna	9	0	1	0	0	0	0	0
pomoc techniczna	9	2	0	0	0	0	0	0
wsparcie organizacyjne	8	2	0	0	0	0	0	0
dotacje z budżetu państwa	4	2	0	0	0	0	0	1
kwoty z odpisu z podatków	4	2	0	0	0	0	1	0
regranting	2	2	0	0	0	1	0	0

Źródło: badania własne.

Na pytanie o to, czy do instytucji reprezentowanych przez uczestników badań dotarła informacja na temat Programu Bardzo Młoda Kultura, który jest realizowany od 2016 r., a którego regionalnym Operatorem na Podkarpaciu jest Centrum Kulturalne w Przemyśle nieco ponad połowa respondentów zaprzeczyła (ok. 53%). Informacja taka dotarła do ok. 47% badanych – por. Wykres 30.

Wykres 30 Posiadanie informacji na temat Programu BMK wśród badanych przedstawicieli podkarpackich instytucji i organizacji działających w sferze kultury (Dane w %, N=51)

Źródło: badania własne.

Zestawienie deklaracji dotyczących posiadania informacji na temat Programu Bardzo Młoda Kultura z poszczególnymi typami badanych podmiotów pokazuje, że nie dotarły one przeważnie do domów i ośrodków kultury oraz stowarzyszeń. Ten problem pojawił się także w przypadku uczestników badań reprezentujących kluby i świetlice oraz muzea (przy czym w interpretacjach należy tu oczywiście uwzględnić problem jaki wiąże się niewielkimi liczebnościami poszczególnych kategorii) – por. Tabela 5.

Tabela 5 Wiedza o Programie BMK wśród badanych przedstawicieli podkarpackich instytucji i organizacji działających w sferze kultury według poszczególnych rodzajów podmiotów

Informacja o Programie BMK	Rodzaj reprezentowanego podmiotu.								
	dom kultur, ośrodek kultury	stowarzyszenie	klub, świetlica	muzeum	NGO	fundacja	młodzieżowy dom kultury - placówka oświatowa	szkoła muzyczna	Ogółem
	N=33	N=8	N=3	N=2	N=2	N=1	N=1	N=1	N=51
tak	48,5	50,0	0,0	0,0	100,0	100,0	100,0	0,0	47,1
nie	51,5	50,0	100,0	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0	52,9
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: badania własne.

Uwzględnienie w analizie przepływu informacji dotyczącej Programu BMK lokalizacji badanych podmiotów (pamiętając jak wyżej o ostrożności w interpretacji danych) pokazuje, że im mniejsza miejscowość tym częściej pojawiały się odpowiedzi wskazujące na brak wiedzy na temat wspomnianego Programu – por. Tabela 6.

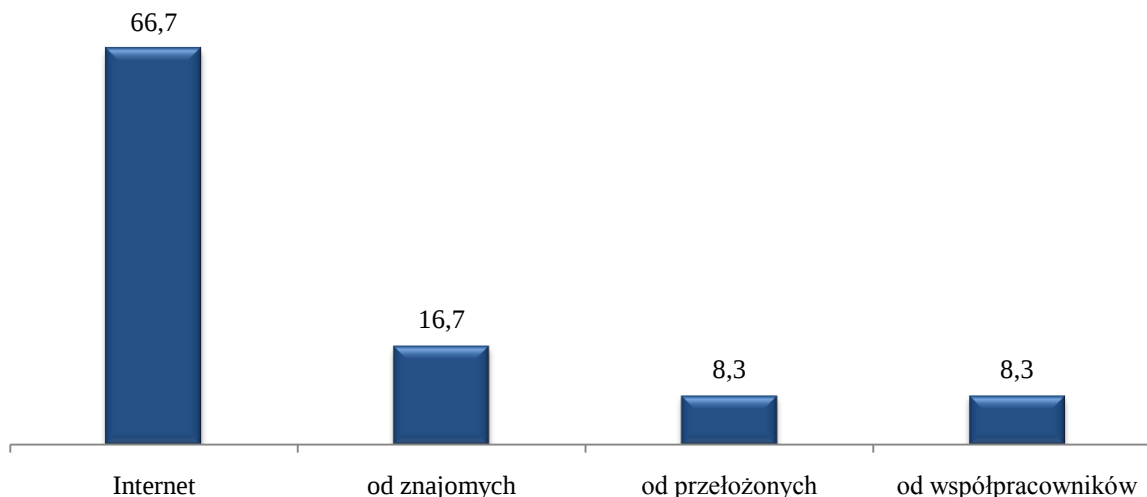
Tabela 6 Wiedza o Programie BMK wśród badanych przedstawicieli podkarpackich instytucji i organizacji działających w sferze kultury według lokalizacji poszczególnych podmiotów

Informacja o Programie BMK	Pyt. 10 Miejsce lokalizacji					
	wieś	miasto do 10 tys. mieszk.	miasto od 11 tys. do 50 tys. mieszk.	miasto od 51 tys. do 100 tys. mieszk.	miasto powyżej 100 tys. mieszk.	Ogółem
	N=29	N=5	N=4	N=7	N=6	N=51
tak	34,5	40,0	50,0	85,7	66,7	47,1
nie	65,5	60,0	50,0	14,3	33,3	52,9
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: badania własne.

Najbardziej efektywnym kanałem jaki umożliwił dotarcie informacji o Programie BMK do uczestników badań należy Internet (ok. 67%). Ważnym źródłem informacji w tym kontekście są także osoby znajome (ok. 17%). Wspomniano tu także o informacji uzyskanej od przełożonych oraz od współpracowników (po ok. 8%). Nie wymieniono natomiast takich kanałów informacji jak prasa, radio, telewizja oraz ogłoszenia na tablicach i słupach informacyjnych – por. Wykres 31.

Wykres 31 Źródła informacji na temat Programu BMK (Dane w %, N=24)*

*Odpowiedzi wyłącznie osób, które uzyskały informację na temat BMK.
Źródło: badania własne.

Prawie połowa spośród osób, które zadeklarowała posiadanie wiedzy o Programie BMK wzięła w nim udział (ok. 46%). Pozostali respondenci w większości nie partycypowali w tym Programie (ok. 46%) albo też nie wiedzieli o takiej działalności swoich współpracowników (ok. 8%) – por. Wykres 32.

Wykres 32 Uczestnictwo w Programie BMK wśród badanych przedstawicieli podkarpackich instytucji i organizacji działających w sferze kultury (Dane w %, N=24)*

*Odpowiedzi wyłącznie osób, które uzyskały informację na temat BMK.
Źródło: badania własne.

Najczęstszą formą uczestnictwa w Programie BMK na jaką wskazali respondenci były warsztaty (7 odpowiedzi). Dwoje badanych uczestniczyło w warsztatach i w ramach Programu realizowało swoje projekty, w jednym przypadku było prowadzenie zajęć warsztatowych. Także jedna osoba brała udział w warsztatach, realizowała projekty oraz brała udział w tegorocznej edycji Programu – por. Wykres 33.

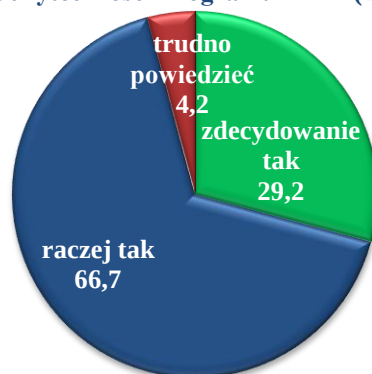
Wykres 33 Forma uczestnictwa w Programie BMK wśród badanych przedstawicieli podkarpackich instytucji i organizacji działających w sferze kultury

Źródło: badania własne.

W opinii zdecydowanej większości badanych, którzy posiadali informację o Programie BMK odpowiada on oczekiwaniom podmiotów działających w sferze animacji i edukacji kulturowej – ok. 96% (w tym odpowiedzi zdecydowanie tak ok. 29% i raczej tak ok. 67%). W tym kontekście jedynie ok. 4% respondentów miał problem z udzieleniem jednoznacznej odpowiedzi.

Wykres 34 Opinia badanych przedstawicieli podkarpackich instytucji i organizacji działających w sferze kultury na temat użyteczności Programu BMK (Dane w %, N=24)*

*Odpowiedzi wyłącznie osób, które uzyskały informację na temat BMK.

Źródło: badania własne.

3. Młodzież aktywnie uczestnicząca w kulturze – wyniki badań jakościowych

3.1 Uwagi metodologiczne i organizacja badań jakościowych wśród młodzieży aktywnej w sferze kultury

Z uwagi na to, że poprzednia część niniejszego opracowania ukazuje różnorodne aspekty z punktu widzenia animatorów i edukatorów oraz reprezentantów poszczególnych podmiotów działających w szeroko rozumianej sferze kultury cennym uzupełnieniem tych informacji może być spojrzenie na omawiane tu działania z perspektywy ich odbiorców. W związku z tym **problematyka badawcza**, na której się skupiono w tej części badań dotyczyła takich zagadnień jak: ogólna aktywność młodych osób związana z odbiorem treści kulturowych (czytanie książek, wierszy, słuchanie muzyki, oglądanie filmów etc.), preferencje co do gatunków (literatury, muzyki, filmów), a także znaczenia tego rodzaju treści dla młodych osób; stosunek do uczęszczania do instytucji kultury (np. Domów Kultury, teatrów, kin, muzeów, galerii artystycznych, filharmonii itp. itd.) na różnego rodzaju wydarzenia, samodzielność młodych osób w tej formie aktywności; kwestię rozwijania talentów (muzyczny, malarski, fotograficzny, pisarski, aktorski itp.), ewentualne źródła inspiracji oraz wiązania swojej przyszłości z działalnością o charakterze artystycznym; potencjalną potrzebę wsparcia w podejmowaniu powyższych działań; ocena dostępnej oferty w sferze kultury (przy czym należy tu podkreślić, że na potrzeby badań wymienione tu aspekty zostały sformułowane w odpowiednie pytania badawcze). Badani zostali także poproszeni o wypowiedź na temat planów związanych z dalszą edukacją oraz o podanie danych dotyczących płci, wieku oraz miejsca zamieszkania.

Ponieważ badania dotyczyły specyficznej kategorii osób (młodzież, wśród których część osób w wieku poniżej 18 roku życia) zdecydowano się wykorzystać Internet jako medium pośredniczące między badaczem i respondentami (czyli sposób zbierania danych występujący w **technice badawczej** CAWI), przy czym pytania jakie zadano młodym osobom były to pytania otwarte, tj. umożliwiające badanych swobodną wypowiedź (jak ma to miejsce w technice wywiadu pogłębionego IDI).

Ponieważ istotnym aspektem niniejszych badań było dotarcie do młodzieży aktywnie uczestniczącej w dziedzinie kultury **dobór próby** miał charakter celowy. Zwrócono się z prośbą o wypowiedzi młode osoby z Chmielnika uczestniczące w przedsięwzięciach realizowanych w tej gminie w głównej mierze dzięki staraniom pracowników Gminnej Biblioteki Publicznej w Chmielniku.* Założono udział w badaniach minimum 4 osób.

Organizacja badań polegała na tym, iż w październiku 2017 r. za pomocą poczty elektronicznej rozesłano pytania do młodych osób (przy czym bazę danych stanowiły adresy e-mail uzyskane dzięki uprzejmości pracowników Biblioteki, po uprzednim wyrażeniu zgody przez młode osoby na podjęcie takich działań). Ogółem wysłano 18 elektronicznych listów, zawierających informację o celu badań i ich zlecniodawcy (wspomniano tu o NCK, BMK, PEK i CK w Przemyśle), w których badani zostali także zapewnieni o dobrowolności udziału w tym przedsięwzięciu (zaznaczono tu, że brak ochoty na udział w badaniach nie będzie się wiązać z żadnymi negatywnymi konsekwencjami) oraz o anonimowości (dane osobowe, w tym przypadku adres e-mail, nie będzie udostępniany osobom postronnym oraz w analizach nie będzie on powiązany z konkretnymi odpowiedziami, poproszono o nie podpisywanie e-maila zawierającego odsyłane odpowiedzi). Zgodnie z założeniami uzyskano 4 zwrotne e-maile.

* Dla przykładu - afisz musicalu Mamma Mia!, tj. spektaklu muzycznego przygotowanego przez młodzież skupioną wokół Gminnej Biblioteki Publicznej w Chmielniku, <http://www.bibliotekachmielnik.pl/index.php?czytaj=370>, (Dostęp: 21.11.2017).

Pewien problem natury terminologicznej sprawia natomiast pojęcie **młodzieży** jako specyficznej kategorii społecznej. Współcześnie zgodnie z polskimi i międzynarodowymi definicjami młodzież określa się jako:

- a) kategorię demograficzną – osoby w wieku 15-24 lat, której dolną granicę wyznacza wiek właściwy dla kończenia szkoły podstawowej i minimalny dla zatrudnienia, górną zaś wiek właściwy dla kończenia szkoły wyższej i zamykający okres eksploracji zawodowej,
- b) kategorię kształcenia – osoby w wieku 15-24 lat, uczące się w szkołach ponadpodstawowych i studiujące w szkołach wyższych. Zbiór ten tworzą uczniowie i studenci szkół dziennych,
- c) kategorię zatrudnienia – osoby w wieku 18-24 lat, aktywne zawodowo, tzn. pracujące lub bezrobotne (aktywnie poszukujące pracy).²

W niniejszych badaniach jako kryterium definiujące młodzież przyjęto miejsce respondentów w systemie edukacji.

3.2 Krótka charakterystyka badanych osób

Ostatecznie w badaniach wzięło udział czworo młodych osób:

- kobieta w wieku 16 lat mieszkająca na wsi (K16W); osoba planująca kontynuować naukę na studiach aktorskich lub dziennikarskich, poza miejscem swojego aktualnego zamieszkania;

Po liceum zamierzam wybrać się na studia do innego miasta. Myślę o Krakowie lub Warszawie, mam nadzieję, że mi się to uda. Na ten moment chciałabym studiować aktorstwo lub dziennikarstwo;

- kobieta w wieku 17 lat mieszkająca na wsi (K17W); aktualnie nie posiadająca planów co do swojej ścieżki edukacyjnej;

Nie mam planów;

- mężczyzna w wieku 19 lat mieszkający na wsi (M19W); student fizjoterapii, którego pasją jest florystyka;

Obecnie jestem studentem pierwszego roku fizjoterapii na Uniwersytecie Rzeszowskim, ale oprócz tego zastanawiam się nad zapisaniem się do szkoły policealnej na kierunek florystyka;

- mężczyzna w wieku 24 lat mieszkający w mieście (M24M), osoba pracująca, na pytanie o plany odnośnie dalszej edukacji udzielił odpowiedzi:

Edukacją w zakresie kultury? Tylko praktyka :).

² Por. W. Broszkiewicz, *Kapitał kulturowy młodego pokolenia Polski współczesnej. Studium na przykładzie wybranych społeczności Podkarpacia*, Rzeszów 2010, s. 50; niektóre badania socjologiczne dotyczące młodzieży umiejscawiają tę kategorię w granicach od 16–17 do 24–25 lat życia (w przypadku uczniów i studentów) albo 25–30 w przypadku osób pracujących zawodowo, por. K. Kosęła, *Młodzież*, *Encyklopedia socjologii K–N*, Warszawa 1999, s. 252–258 oraz definicje młodzieży uwzględniane przez instytucje publiczne jak np. Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie, www.wup-rzeszow.pl (Dostęp: 23.03.2010) .

3.3 Opinie badanej młodzieży na temat swojej aktywności w sferze kultury

Ważnymi aspektami uczestnictwa w kulturze są takie formy aktywności jak czytanie książek oraz wierszy, słuchanie muzyki, oglądanie filmów. I choć nie jest to łatwe, można w tym kontekście próbować pokusić się o stopniowalność tego rodzaju wytworów kulturowych.³ Dlatego też młodzi respondenci zostali zapytani także o to, jakiego rodzaju jest to literatura, muzyka oraz gatunek filmowy. Badaną młodzież proszono także o to, aby oceniła znaczenie tego rodzaju aktywności w jej życiu.

Wśród uzyskanych wypowiedzi daje się zauważyć pewne continuum, tj. jedna z młodych osób przyznała, że nie czyta książek, ale czasami sięga po wiersze, druga iż większość czytanych treści jest traktowana w kategoriach stricte użytkowych. Natomiast dwie pozostałe osoby stwierdziły, iż chętnie czytają książki, szczególnie takie, które niosą ze sobą jakieś głębsze treści, i które wywołują emocje. Co istotne, z jednej strony – jak się okazuje – czytelnictwo książek nie stanowi warunku sine qua non aktywnego uczestnictwa w kulturze, może się z tym wiązać, ale nie musi. Z drugiej strony podkreślany jest problem braku wystarczającej ilości wolnego czasu, którym dysponują młodzi ludzie, choćby po to, aby sięgnąć po książki. Odbiór treści pisanych jest najbardziej wymagającym źródłem pozyskiwania wiedzy, wymagającym odpowiednich warunków umożliwiających skupienie i refleksję (jednocześnie jest najbardziej efektywnym kanałem informacji).⁴ Tym samym nawet jeśli mamy do czynienia z potrzebą czytelnictwa, to jednak styl życia, a szczególnie jego tempo jest tu czynnikiem utrudniającym dostęp do tego rodzaju wytworów kulturowych. Zwraca także uwagę kwestia emocji i empatii, która stanowi ważny motyw sięgania po książki i wiersze, z wyjątkiem młodego mężczyzny, który jednakże jest wyraźnie starszy niż pozostali uczestnicy badań.

(...) czasami czytam wiersze, ale książek nie czytam (...) Według mnie wiersz nie działający na emocje to nie wiersz ;) (K17W);

Zdecydowana większość książek i artykułów, jakie czytam to treści branżowe, które przyswajam, żeby rozwijać się zawodowo (M24M);

Jedną z moich ulubionych form spędzania czasu wolnego jest właśnie czytanie książek. Bardzo lubię literaturę współczesną, w której ukazane są realia dzisiejszej rzeczywistości. Czytam książki w każdej wolnej chwili, chociaż jest ich nie za dużo (K16W);

Jak najbardziej, w wolnym czasie bardzo chętnie czytam książki (...) Jeśli chodzi o wybór książek zazwyczaj wybieram teksty zawierające jakieś głębsze przesłanie; bardzo cenię sobie gdy książka ma wartką akcję, wywołuje na twarzy uśmiech lub łzy wzruszenia; uwielbiam wczuwać się w losy bohatera (M19W).

Uzyskane wypowiedzi wskazują przy tym na dużą rolę jaką odgrywa słuchanie muzyki w życiu młodych uczestników badań. Muzyka jest nie tylko tłem, ale znacząco może ona wpływać na samopoczucie. Często nie ma znaczenia konkretny gatunek muzyczny, ale ładunek emocjonalny jaki ze sobą niesie. W tym kontekście młodzież nie stroni od muzyki poważnej, choć ten rodzaj wiąże się raczej z pewnym przygotowaniem do jej odbioru wiążącym się z doświadczeniem i umiejętnościami.

³ Por. typy kultury symbolicznej: ludowa, popularna, elitarna (lub wyższa) w A. Kłosowska, *Socjologia kultury*, Warszawa 1983, s. 262.

⁴ Wg obliczeń R. MacIvera w ciągu jednej minuty przeciętny odbiorca czytając gazetę lub książkę otrzymać może 1500 bitów informacyjnych, oglądając film na kinowym ekranie 800 bitów, oglądając telewizję – 400 bitów słuchając radia 300 bitów, zaś korzystając z mówionego wykładu tylko 200 bitów, J. Mikułowski-Pomorski, Z. Nęcki, *Komunikowanie skuteczne?*, OBP, Biblioteka Dziennikarza, Kraków 1983., s. 4.

*Oprócz tego lubię też słuchać muzyki (K16W);
Chętnie (...) słucham muzyki. Muzyka nie ważne jaki gatunek, ważne żeby utwór miał przekaz i działał na moje emocje i doznania. (K17W).*

Chętnie słucham muzyki. Z kolei muzyka jest nieodłączną częścią mojego życia, sam również często śpiewam; biorąc pod uwagę gatunki to zazwyczaj jest to muzyka pop, aczkolwiek muzyka poważna zajmuje równie wysoką pozycję w tym rankingu, od jakiegoś czasu słucham także ścieżek dźwiękowych z moich ulubionych filmów (M19W);

Nie wyobrażam sobie życia bez muzyki. Dopasowuję muzykę do samopoczucia albo wykonywanych czynności (M24M).

Młodzi respondenci lubią także spędzać czas na oglądaniu filmów, przy czym preferencje w tym względzie są różne, od fantasy i romansów, przez komedie, aż po produkcje „poruszające problemy współczesnego świata”.

*Chętnie (...) oglądam filmy. (M19W);
Lubię też (...) oglądać filmy. Raczej nie mam konkretnego typu, czasem lubię fantasy, lecz także romanse (K16W);
Chętnie oglądam filmy. Lubię filmy poruszające problemy współczesnego świata, przy których zapłaczę, ale lubię się pośmiać przy komedii. (K17W).*

Rozbudzenie potrzeb kulturalnych jest jednym z ważniejszych aspektów procesu wychowania i kształcenia. Można nawet pokusić się o tezę, iż wyższy poziom uczęszczania do instytucji kulturalnych zwiększa prawdopodobieństwo przejawiania potrzeb w tym względzie.⁵ Dlatego też zapytano młodych respondentów o to, czy lubią chodzić do instytucji kultury (tj. domy kultury, teatry, kina, muzea, galerie artystyczne, filharmonie itp.) na różnego rodzaju wydarzenia kulturalne; czy jest to aktywność spontaniczna, czy też organizowana (np. przez nauczycieli, rodziców itp.), a także o to, jakie wydarzenia omawianego rodzaju wywarły na nich szczególnie duże wrażenie. Z wypowiedzi badanych wynika, że aktywne i twórcze uczestnictwo w przedsięwzięciach związanych z kulturą wyraźnie wiąże się z chętnym uczęszczaniem do instytucji kulturalnych. Z jednej strony konieczne jest tu występowanie pewnych cech charakterologicznych, takich jak wrażliwość, emocjonalność, poczucie estetyki, a z drugiej pojawia się tu wątek instytucjonalny i formalny, tj. urzeczienie spektaklem, ale też konieczność wypełnienia pewnych wymogów przynależności do stowarzyszenia. Co również ważne, odpowiedzi młodzieży podkreślany jest problem peryferyjności, która utrudnia korzystanie z dóbr kultury w oczekiwanym zakresie.

Czasem wydaje mi się, że jestem duszą artystyczną i być może tak jest. Kocham wszystko co wiąże się ze sztuką, kulturą. Chodzę do teatru, kina, na przeróżne koncerty. Niestety nie zawsze mam dostęp do takich rzeczy, ponieważ mieszkam na wsi. Kultura wysoka jest dla mnie czymś bardzo ważnym, dzięki niej mogę oderwać się rzeczywistości, pomyśleć o sobie i podziwiać sztukę. Staram się przynajmniej raz w miesiącu brać udział w tego typu rzeczach, czasami robię to dużo częściej. Miałam okazję dwa razy wziąć udział w musicalu, nie jako widz, ale jako aktor. Było to dla mnie ogromne wyzwanie. Najczęściej biorę udział w takich wydarzeniach organizowanych przez bibliotekę w mojej miejscowości,

⁵ Por. W. Broszkiewicz, *Kapitał kulturowy młodego pokolenia Polski lokalnej (Studium na przykładzie społeczności lokalnych Podkarpacia*, Rzeszów 2010, s. 105 i dalej.

a także w miejscowości obok. Często też organizują mi tego typu formę aktywności moi rodzice czy nauczyciele (K16W);

Lubię uczestniczyć w kulturalnych wydarzeniach, ponieważ czuję, że w jakiś sposób się rozwijam. Uczestniczę często, ze względu na kulturalną kartę ucznia 2 LO w Rzeszowie, gdzie trzeba "zaliczyć" około 18 instytucji kulturowych. Należę do grupy SKM (Strefa Kultury Młodzieżowej) Teatr robi na mnie największe wrażenie (K17W);

Z wielką chęcią biorę udział w różnego typu wydarzeniach kulturalnych jak np. koncerty, spektakle. Staram się także działać w tym zakresie wśród lokalnej społeczności - wspólnie z moimi przyjaciółmi, znajomymi i paniami bibliotekarkami działamy w nieformalnej grupie Strefa Kultury Młodzieżowej. Zarówno uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych jak i podejmowanie działań mających na celu stworzenie jakiegoś wydarzenia daje mi ogromną satysfakcję i dużą porcję pozytywnej energii. Obejrzenie musicalu "Metro" w warszawskim teatrze Studio Buffo jest jednym z tych momentów, które zapamiętam na długo, spektakl wywarł na mnie ogromne wrażenie, dlatego wraz z przyjaciółmi pojechalismy obejrzeć go jeszcze raz (M19W);

Wygrywa teatr i kino. Niestety, obecnie nie korzystam z oferty rzeszowskich teatrów (co wynikało też z przerwy wakacyjnej). Dotychczas było to nawet kilka razy w miesiącu (teatr) i 1-2 w miesiącu (kino). Kontakt z kulturą pozwolił mi nauczyć się poznawać rzeczywistość z innej perspektywy. O uczestnictwie w życiu kulturalnym decyduję sam lub pod wpływem znajomych. Brałem udział w kilku projektach jako (od)twórca (musical i spektakl taneczny) (M24M);

Aktywne uczestnictwo w działaniach związanych z kulturą jest w jakiejś mierze warunkowane indywidualnymi predyspozycjami. Zgodnie z oczekiwaniami badana młodzież posiada różnorodne umiejętności malarskie, fotograficzne, wokalne, taneczne, aktorskie. Te sfery aktywności przenikają się, choć można wskazać pewne mniej lub bardziej zdecydowane preferencje, a nawet pasje. Działalność ta ma na celu samodoskonalenie się, przeważnie (ale nie w przypadku każdej z nich) czerpanie radości z własnych dokonań. Uczestnictwo w kulturze może być czymś pobocznym, ale też może stanowić cel nadrzędny, tj. podporządkowujący sobie wszelkie inne formy działań. Z uzyskanych wypowiedzi wynika, że realizacja zainteresowań związanych z kulturą nie jest pomysłem na życie, z wyjątkiem jednej osoby, co istotne mężczyzny wyraźnie starszego od pozostałych badanych, który to przejawia bardzo duży poziom determinacji w kontekście realizacji swoich planów odnośnie do profesjonalizacji aktualnej pasji.

Podobno mam talent malarski, ale szczerze nie czerpię z tego przyjemności. Bardzo lubię grać na scenie, ale nie uczęszczam do żadnej grupy teatralnej. Tańczę w zespole Resovia Saltans. Nie wiążę przyszłości z działalnością artystyczną (K17W);

Brałem udział w dwóch spektaklach przygotowywanych przez młodzież: "Podwórko" - musical w reżyserii Kamila Dobrowolskiego, "Mamma Mia" - efekt projektu Co jest grane? realizowanego przez grupę SKM. Oprócz tego bardzo lubię śpiewać - z przyjaciółmi zagralismy wiele różnych koncertów. Oprócz tego zajmuję się rękodziełem i prowadzę na facebook'u stronę (...) W przyszłości chciałbym rozwijać swoje zdolności, aczkolwiek nie wiążę z tym mojego życia zawodowego, przynajmniej nie w całości (M19W);

Moją pasją jest fotografia, nie ma dnia, w którym nie zrobiłabym chociaż jednego zdjęcia. Najbardziej interesuje się fotografią portretową, a także

reporterską. Profesjonalistą jeszcze nie jestem, ale zmierzam do tego. Bardzo dużo czytam artykułów, gazet, na temat fotografii. Zamierzam także zakupić bardziej profesjonalny sprzęt. Jednak nie chcę traktować tego jako zawód, ale jako pasję. Drugą rzeczą, którą także kocham jest aktorstwo. Jak wspomniałam wcześniej rozwijam ten talent poprzez branie udziału w przeróżnych spektaklach. Inspirację czerpie poprzez czytanie książek na temat moich zainteresowań. A także poprzez uczestnictwo w wydarzeniach, na których prezentują się wybitni fotografowie czy aktorzy (K16W);

Pracuję po to, żeby móc realizować pasję, jaką jest muzyka. Choć w tym momencie nadal brakuje mi postawienia pierwszego kroku i przełamania lodów w samodzielnej działalności muzycznej (M24M);

Na pytanie o to, czy młodzi ludzie potrzebują jakiegoś wsparcia, aby rozwijać swoje talenty, a jeśli tak to od kogo i konkretnie jakiego, pojawiły się dwie kategorii odpowiedzi. Pierwsza wskazuje na dużą samodzielność, która oznacza brak potrzeby jakiegokolwiek wsparcia (w przypadku młodego, pracującego mężczyzny wyraźnie starszego od pozostałych respondentów). Jednakże młodzi ludzie dostrzegają taką potrzebę, szczególnie ze strony rodziców, ale też rodziny, znajomych i przyjaciół. Młodzież zdaje sobie sprawę z tego, że realizacja niektórych pasji wymaga wsparcia finansowego, którego naturalnie oczekują ze strony rodziców. Jednakże ważne jest też poczucie zrozumienia, a niekiedy wyrozumiałość. Tego młodzież oczekuje zarówno od rodziców, jaki i pozostałych grup wsparcia. Przy czym należy tu zauważyć, że pomoc ta nie ma polegać na bezkrytycznym i bezrefleksyjnym postrzeganiu działań podejmowanych przez młodych ludzi. Od takiego infantylnego podejścia zdecydowanie bardziej wolą oni szczerść. Ważnym czynnikiem jest tu także wsparcie instytucjonalne. Często to dzięki zaangażowaniu pracowników różnego rodzaju instytucji i organizacji młodzież ma okazję realizować swoje zainteresowania i pasje, i spełniać swoje marzenia dotyczące sfery kultury.

Nie potrzebuję wsparcia (M24M);

Nie. Myślę, że po pierwsze należy oczekiwać chęci od samego siebie, żeby się twórczo rozwijać, jeśli sami nie chcemy to żadna przyjemność z twórczości. Myślę też, że aby rozwijać niektóre talenty trzeba pieniędzy, a tutaj sprawa dotyczy się rodziców (K17W);

Uważam, że każdy potrzebuje wsparcia przy robieniu rzeczy, które kocha. Ja otrzymuje je od najbliższych mi osób, rodziny, przyjaciół. To dzięki nim znam swoją wartość, potrafię się docenić i szczerze powiedzieć, że mam talent, jestem zdolna. Nigdy mnie nie krytykują i wspierają w każdej chwili. Najwspanialsze jest to kiedy chwalą mnie wśród swoich znajomych, rodziny. Wtedy mam poczucie, że oni naprawdę cieszą się z tego co robię i im się to podoba (K16W);

Bardzo dużym wsparciem jeśli chodzi o moje działania są dla mnie rodzice, jak również grupa znajomych i przyjaciół, z którymi od kilku lat realizujemy projekty (Strefa Kultury Młodzieżowej) przy Gminnej Bibliotece Publicznej w Chmielniku jak i w jej filiach (M19W);

Młodzi uczestnicy badań są nieco podzieleni w ocenie dostępu do oferty kulturalnej w okolicy. Przeważnie wskazują na to, że jest ona bardzo skromna, utrudniona z uwagi na peryferyjność zamieszkiwanej miejscowości, choć pojawiła się też odpowiedź wyrażająca przeciwny pogląd. Młodzież docenia to co aktualnie jest im oferowane, ale wskazuje na niewielki zakres tej oferty i jej małą różnorodność.

Uważam, że w mojej okolicy jest bardzo mało miejsc kulturalnych. Żałuję, że ludzie mieszkający na wsi mają dużo gorszy dostęp do sztuki niż mieszkańcy miast. (K16W);

Uważam, że oferta kulturalna do jakiej mam dostęp jest interesująca, ale bardzo skromna (mam na myśli ofertę rzeszowskich teatrów, kin bądź domów kultury). Ponadto jako młody człowiek nie dysponuję dużymi środkami finansowymi, dlatego budżet po części ogranicza moje aspiracje kulturalne (M19W);

W Rzeszowie korzystam przede wszystkim z oferty teatrów i tu faktycznie mogłoby być więcej możliwości zarówno w kwestii spektakli jak i tańca (współczesnego) (M24M);

Oferta jest szeroka. (K17W);

Uczestnicy badań mają przeważnie bardzo sprecyzowane oczekiwania odnośnie regionalnej oferty kulturalnej. W grę wchodzi tu miejsca promowania tańca nowoczesnego, spektakle teatralne, a nawet wielki teatr muzyczny. Jedna osoba uznała, że obecna oferta jest na tyle atrakcyjna i wystarczająco bogata, że nie rodzi żadnych oczekiwań.

W Rzeszowie (...) faktycznie mogłoby być więcej możliwości zarówno w kwestii spektakli jak i tańca (współczesnego) (M24M);

Marzę o tym, aby w Rzeszowie powstał kiedyś wielki teatr muzyczny (K16W);

Nie mam oczekiwań (K17W).

Spis tabel i wykresów

Tabela 1 Realizacja założonej próby badawczej CAWI według województw i poszczególnych kategorii respondentów (stan na 20.11.2017 r., godz. 10:00)	6
Tabela 2 Wiek uczestników badań – statystyki opisowe	8
Tabela 3 Miejsce realizacji większości działań edukacyjnych prowadzonych w miejscu zamieszkania przez uczestników badań z województwa podkarpackiego ze względu na rodzaj reprezentowanego podmiotu.....	10
Tabela 4 Oczekiwane formy wsparcia według poszczególnych rodzajów podmiotów działających na Podkarpaciu w sferze animacji i edukacji kulturowej	36
Tabela 5 Wiedza o Programie BMK wśród badanych przedstawicieli podkarpackich instytucji i organizacji działających w sferze kultury według poszczególnych rodzajów podmiotów	37
Tabela 6 Wiedza o Programie BMK wśród badanych przedstawicieli podkarpackich instytucji i organizacji działających w sferze kultury według lokalizacji poszczególnych podmiotów	37

Wykres 1 Rodzaj instytucji reprezentowanych przez uczestników badań diagnostycznych (Dane w %)	7
Wykres 2 Struktura płci uczestników badań diagnostycznych (Dane w %)	8
Wykres 3 Średnia wieku uczestników badań diagnostycznych ze względu na rodzaj reprezentowanego podmiotu	9
Wykres 4 Miejsce zamieszkania uczestników badań diagnostycznych (Dane w %).....	9
Wykres 5 Zasięg prowadzonych działań edukacyjnych uczestników badań z województwa podkarpackiego wykraczający poza miejsce zamieszkania (Dane w %)*	11
Wykres 6 Ilość przedsięwzięć edukacyjnych lub animacyjnych podejmowanych przez uczestników badań diagnostycznych we współpracy z innymi podmiotami (Dane w %).....	13
Wykres 7 Uwarunkowania dobrej współpracy z innymi według uczestników badań diagnostycznych reprezentujących instytucje oświaty (Dane w %)*.....	14
Wykres 8 Uwarunkowania dobrej współpracy z innymi według uczestników badań diagnostycznych reprezentujących instytucje kultury (Dane w %)*	15
Wykres 9 Uwarunkowania dobrej współpracy z innymi według uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych reprezentujących inny typ podmiotu (Dane w %, N=602)*	16
Wykres 10 Czynniki utrudniające współpracę z innymi według uczestników badań diagnostycznych reprezentujących instytucje oświaty (Dane w %)*.....	17
Wykres 11 Czynniki utrudniające współpracę z innymi według uczestników badań diagnostycznych reprezentujących instytucje kultury (Dane w %)*	18
Wykres 12 Czynniki utrudniające współpracę z innymi według ogólnopolskich uczestników badań diagnostycznych reprezentujących inny typ podmiotu (Dane w %)*	19
Wykres 13 Cechy współpracowników oczekiwane przez uczestników badań diagnostycznych reprezentujących instytucje oświaty (Średnia rang)*	20
Wykres 14 Cechy współpracowników oczekiwane przez uczestników badań diagnostycznych reprezentujących instytucje kultury (Średnia rang)*.....	21
Wykres 15 Cechy współpracowników oczekiwane przez uczestnika badań z województwa podkarpackiego reprezentującego inny typ podmiotu (Średnia rang)*	22
Wykres 16 Forma współpracy preferowana przez uczestników badań diagnostycznych reprezentujących instytucje oświaty (Średnia rang)*.....	23
Wykres 17 Forma współpracy preferowana przez uczestników badań diagnostycznych reprezentujących instytucje oświaty (Średnia rang)*	24
Wykres 18 Forma współpracy preferowana przez uczestników badań diagnostycznych reprezentujących inny podmiot (Średnia rang)*	25
Wykres 19 Miejsce działań związanych z edukacją lub animacją kulturową w sferze aktywności uczestników badań diagnostycznych reprezentujących instytucje oświaty (Dane w %)	26
Wykres 20 Miejsce działań związanych z edukacją lub animacją kulturową w sferze działalności uczestników badań diagnostycznych reprezentujących instytucje kultury (Dane w %)	27

Wykres 21 Miejsce działań związanych z edukacją lub animacją kulturową w sferze działalności uczestników badań diagnostycznych reprezentujących inny typ podmiotu (Dane w %)	28
Wykres 22 Przynależność do zrzeszeń lub grup nieformalnych prowadzących działania z zakresu edukacji lub animacji w kulturze wśród uczestników badań diagnostycznych reprezentujących instytucje oświaty (Dane w %)	29
Wykres 23 Przynależność do zrzeszeń lub grup nieformalnych prowadzących działania z zakresu edukacji lub animacji w kulturze wśród uczestników badań diagnostycznych reprezentujących instytucje kultury (Dane w %)	29
Wykres 24 Przynależność do zrzeszeń lub grup nieformalnych prowadzących działania z zakresu edukacji lub animacji w kulturze wśród uczestników badań diagnostycznych reprezentujących inny typ podmiotu (Dane w %)	30
Wykres 25 Struktura badanych podmiotów na Podkarpaciu działających w sferze animacji i edukacji kulturowej (Dane w %, N=51)	32
Wykres 26 Lokalizacja badanych instytucji i organizacji działających w sferze kultury na Podkarpaciu (Dane w %, N=51)	32
Wykres 27 Aktualne formy działalności związanej z animacją i edukacją kulturową prowadzone przez badanych przedstawicieli podkarpackich instytucji i organizacji funkcjonujących w sferze kultury (Dane w %, N=51)	33
Wykres 28 Wiodące formy działalności w zakresie animacji i edukacji kulturowej wśród badanych instytucji i organizacji na Podkarpaciu (Dane w %, N=51)	34
Wykres 29 Oczekiwane formy wsparcia przez podkarpackie instytucje i organizacje działające w sferze kultury (Dane w %, N=51)*	35
Wykres 30 Posiadanie informacji na temat Programu BMK wśród badanych przedstawicieli podkarpackich instytucji i organizacji działających w sferze kultury (Dane w %, N=51)	36
Wykres 31 Źródła informacji na temat Programu BMK (Dane w %, N=24)*	38
Wykres 32 Uczestnictwo w Programie BMK wśród badanych przedstawicieli podkarpackich instytucji i organizacji działających w sferze kultury (Dane w %, N=24)*	38
Wykres 33 Forma uczestnictwa w Programie BMK wśród badanych przedstawicieli podkarpackich instytucji i organizacji działających w sferze kultury	39
Wykres 34 Opinia badanych przedstawicieli podkarpackich instytucji i organizacji działających w sferze kultury na temat użyteczności Programu BMK (Dane w %, N=24)*	39